27ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7257 — 16 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1910 — ՆԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 1 Mars 1910 27me année N. 7257

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԵՇԽԱՆԼԵԱՆ
Գրութիւնք ետ չեն տրուիր
Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ էջը
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

آره ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی [illegible]
درعلیه غلطه

AREVEEK
JOURNAL ARMÉNIEN
Cons/ple, Galata

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՈՐԲԵՐՈՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ» ԿԸ ՅԱՏԿԱՑՆԷ

1.— Ձեռքէ ծախուած իւրաքանչիւր «Արեւելք»ի վրայ մէկ փարա։— 2.— Վերաբացման թուականէն (14 դեկտ.) յետոյ [illegible]լիք բաժանորդագրութեանց իւրաքանչիւրէն 10 ղրշ.— 3.— Իւր 800 ոսկի բերքին ունեցած բաժանորդ. պահանջին 100են 25 ը, այսինքն 200 ոսկի.— 4. Հաւաքիչի ծանուցմանց ու մահազդի վրայ 20 ական ղրշ — 5.- Թատ. խաղերուն, ելեկտրայ, պատարագի ծանուցմանց իւրաքանչիւրէն 5 ղրշ.

ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒ ՆԵՐԳԱՂԹԸ

ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄ

Քարլովիցի յաւէտ ողբալի դաշնագրութենէն ի վեր՝ որով առաջին անգամ ըլլալով Օսմ. տէրութիւնը իրեն աննպաստ դաշինք մը կնքելով 1699ին երկրային կորուստներ կ'ունենար, մինչեւ վերջին Պօսնա-Հերսէքի վերջնական կորուստը՝ կորսուած գաւառներու իսլամ բնակիչները եթէ ոչ ամբողջովին բայց գրեթէ մեծ մասամբ ձգելով իրենց ծննդավայրերը գաղթած են ու դեռ կը շարունակեն հետզհետէ գաղթել Թուրքիա։

Մանրամասն յիշելու պէտք չկայ թէ մանաւանդ 1877—78ի ռուսեւ թուրք պատերազմէն ետքը՝ երբ այնչափ գաւառներ և երկիրներ անջատուեցան Օսմ. Տէրութենէն Եւրոպայի և Ասիոյ մէջ, ինչպէս և 1897ի կրետական շարժումէն և ինքնօրէն վիճակ մը ստանալէն վերջ՝ որչափ իսլամներ ձգեցին մեկնեցան Ռումանիայէն, Սերպիայէն, Պուլկարիայէն, Արեւ. Ռումելիէն, Կրետէէն, Կիպրոսէն և Պաթումի, Կարսի, Արտահանի, և շրջակայ ասիական գաւառներէն ու եկան հաստատուեցան Եւրոպական և Ասիական Թուրքիոյ այլ և այլ կողմերը։ Զանց կ'ընեմ յիշել Տաղըստանի, Չէրքէզիստանի, Կովկասեան կարգ մը երկիրներու ինչպէս և անդրկասպեան աշխարհներու ռուսական նուաճումէն ետքը տեղի ունեցած մեծազանգուած գաղթականութիւնները՝ որոնք լեցուցին նոյնպէս կայսրութեան զանազան նահանգները։ Իսկ յիշել անոնց գոնէ մէկ մասին նիւթական թշուառութիւնը — չըսելու համար ամէնուն — որ հետեւանք էր միմիայն իրենց ներգաղթումին, բոլորովին աւելորդ կը համարենք, զի արդի սերունդը խիստ աղէկ գիտէ անոնց բոլոր պարագաները թէ՛ իբրեւ ականատես անոնց մզկիթներու բակերը և խանութներու մէջ պարզած անհելի խեղճութեանը, եւ թէ իբրեւ տեղեակ անոնց տեղաւորման եւ հոգածութեան համար պետական միջոցներուն, յատուկ յանձնաժողովներու կազմութեանը, մինչեւ անգամ մուհաճիր փուլ անուն դրոշմաթուղթին գոյութեանը եւն. եւն.

Ուստի կ'անցնինք միայն սա կէտը քննել թէ այդչափ գաղթականութիւնները ինչո՞ւ տեղի կ'ունենային և դեռ կը շարունակուին ու մանաւանդ Հերսէք-Պօսնայէն։ Արդեօք բոլոր այն երկիրները զորս ձգեցին վերջապէս իսլամ բնակիչները եւ մեկնեցան անոնցմէ միանգամ ընդմիշտ, անհանդուրժելի՞ էին միթէ իրենց համար նիւթապէս, քաղաքականապէս, կրօնապէս կամ բարոյապէս։ Յայտնի է որ աշխարհի բոլոր գաղթականները եւ մարդկային ցեղի ամենամեծ տեղափոխութիւնները այդ երեք պատճառներէն միայն առաջ եկած են եւ կուգան, զի այդ երեքն են մարդկային կենաց գոյութեան եւ զարգացման գլխաւոր ազդակները։

Այդ հարցմանը չեմ կարծեր թէ գտնուի մէկը որ հաստատական պատասխան տալով ըսէ թէ այո, Աւստրիա, Ռումանիա, Պուլկարիա ազատ ըլլալով չէին կրնար նիւթապէս ապրեցնել այն տեղերու իսլամները օսմ. դրօշը անոնց վրայէն վերցուելուն պէս, որով ստիպուեցան նոյն դրօշին հետեւելով գալ աւելի հարուստ երկիր մը։ Նոյնպէս կարելի չէ հաստատել թէ Եւրոպական այդ տէրութիւնները քաղաքական, կրօնական, բարոյական և ազգային այնքան անթայլատու եւ հալածող քաղաքականութեան մը կը հետեւէին եւ կը հետեւին հանդէպ իրենց ձեռքը գտնուած իսլամներուն՝ որ ձգել հեռանալէն տարբեր ճար չէր մնացած անոնց։ Վասն զի ոչ ոք կը հաւատայ եթէ գիտնայ հակառակը պնդող ըլլայ, զի, օրինակի համար ո՞վ կրնայ երբեք հաւատալ թէ անգլիական կառավարութիւնը Կիպրոսի իսլամները կը հալածէր ու կը հարստահարէր, որ թողուցին այդ հիանալի ու արգաւանդ կղզին եւ մեկնեցան։ Կամ կա՞յ միթէ մարդ մը որ համոզուի թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութիւնը կը հարստահարէ վերջերս իրեն կցած երկու նահանգներուն իսլամները, եւ անոր համար կը գաղթեն անոնք, ենթարկուելով այնպիսի ահաւոր թշուառութեանց՝ որոնց չհանդուրժելով գաղթականներէն մաս մը վերստին ետ կը դառնայ։ Դարձեալ աշխարհ գիտէ որ Ռուսիա իր իսլամ հպատակներուն հետ միշտ աւելի սիրով եւ քաղցրութեամբ վարուած է եւ կը վարուի քան իր ոչ-ռուս տարբեր հպատակներուն հետ. ուրեմն ի՞նչ է պատճառը որ Շէյխ Շամիլի անկումէն սկսեալ գրեթէ մինչեւ իսկ ցայժմ այնքան իսլամ գաղթականներ եկան Թուրքիա եւ կուգան քիչ քիչ։

Այս հարցումներուն պատասխանը տալ հոգեբանական վերլուծում մը ընել է որով երեւան պիտի գայ ներգաղթողներուն հոգին եւ զգացումը։ Ուստի եթէ փորձենք այդ վերլուծումն ընել՝ յիշեալ հարցման պատասխանն ալ ինքնիրեն տուած կ'ըլլանք։

Յայտնի է թէ բռնապետական շրջանի բովանդակ տեւողութեանը մէջ բոլոր իսլամները, ինչ ազգէ ալ որ ըլլային, Թուրք, Արապ, Ալպանացի, Կրետացի, Սերպ, Պուլկար, Պօսնիացի, Չէրքէզ, Վրացի, Քիւրդ, եւն. եւն. բաւական է թէ մարգարէին կրօնքն ընդունած էին, ինքզինքնին գեր ի վեր տիրող եւ առանձնաշնորհեալ կը նկատէին իրենց հայրենակից ոչ-իսլամներէն, որոնց ինչ ուզէին կ'ընէին, միշտ վստահ ըլլալով թէ բռնապետական կառավարութիւնը չէր պատժեր զիրենք։ Բայց երբ վերյիշուած երկիրները անցան քրիստոնեայ տէրութիւններու ձեռքը, որոնք անխտիր հաւասար աչքով կը նային իրենց բոլոր քաղաքացիներուն վրայ, այն տեղերու իսլամները չուզեցին այլեւս օտար դրօշակի տակ մնալ, զի անկա չէր պաշտպաներ իրենց յաւակնոտութիւնները, գերիշխանի, տիրողի, առանձնաշնորհեալի բացառիկ դիրքը, զոր իրենք իրենց տուած էին բռնապետական կառավարութեան բաշխելութեամբը կամ թոյլտուութեամբը։ Այլ ընդհակառակը տեսան թէ պարտաւորեալ են օրէնքի, կանոնի, հրահանգի, հրամանի հնազանդիլ ճիշդ ինչպէս կը հնազանդէին իրենց ոչ-կրօնակից հայրենակիցները։

Այդ տեսակ հնազանդութիւն մը կը զրկէր զիրենք հարստահարութեան, կեղեքման, բռնութեան եւ ամէն կարգի չարաշահութեան մենաշնորհէն, որով դարերէ ի վեր կ'ապրէին, եւ որ յանկարծ իրենց ձեռքէն կը խլուէր։ Չհանդուրժելով կը խորհէին թէ պէտք էր երթալ վերստին այնպիսի երկիր մը՝ ուր կարենային իրենց վաղեմի մենաշնորհը վայելել եւ կիրարկել դարձեալ ըստ առաջնոյն։ Եւ միթէ հարկ կա՞յ ըսել որ բռնապետական Թուրքիայէն ալ աւելի յարմար միջավայր չկար իրենց յաւի բնազդներուն ազատ գործադրութեանը համար։

Ահա թէ ինչո՞ւ կը գաղթէին իսլամները դէպի Թուրքիա բռնապետութեան ատենը։

Բայց զարմանալին սա է որ դեռ հիմա ալ կը գաղթեն, այլ միթէ սահմանադրական շրջանին մէջ ալ կը յուսան միեւնոյն դիւրութիւններն ու առանձնաշնորհումները վայելել։ Արդեօք ո՞վ կրնայ այս մասին գոհացուցիչ պատասխան մը տալ։

ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ԹՈՒՐՔ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐ ՎԷՃԸ

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽԻ ՎԵՐՋԻՆ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄԸ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹՂԹԱԿՑԻՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼԿԱՐ ՆԱԽԱՐԱՐ ԹԱՔԷՖԻ ՀԵՏ

ՍՕՖԻԱ, 12 Փետրվար

Այն միջոցին երբ Զար Ֆերտինանտ այցելութիւն կուտայ Բեդերսպուրկի արքունիքին և երբ, միւս կողմէ, սահմանագլուխի վրայ ընդհարումներ տեղի կ'ունենան, յարմար և կարեւոր համարեցի Արեւելքի ընթերցողներուն պարզելու համար Թուրքիւպուլկար յարաբերութեանց այժմեան վիճակը, տեսակցութիւն մը ունենալ ներքին գործոց Նախարար Թաքէֆի հետ, որ այս միջոցին թէ՛ Թագաւորական փոխանորդի և թէ նախարարապետի պաշտօն ունի, իր կարծիքը առնելու համար։ Հետեւապէս ժամը 2 ու կէսին Երեսփ. Ժողով երթալով, ներկայացայ յարգելի Նախարարին, որ շատ ազնիւ գտնուեցաւ սիրով ընդունելու և պէտք եղած բացատրութիւնները տալու։

Երեսփ. Ժողովոյ սրահներէն մէկուն մէջ մէկ վայրկեան սպասելէս յետոյ՝ ներս մտաւ Նախարարը ժպտուն երեսով և խիստ սիրալիր կերպով հարցուց թէ ինչ կ'ուզէի իրմէ։

Պարզեցի նպատակս և սկսանք խօսակցիլ։

Նախ և առաջ հարցուցի Պ. Թաքէֆի թէ ինչ է այժմեան դրութիւնը Թուրքիւպուլկար յարաբերութեանց։

Յարգելի Նախարարը պատասխանեց խիստ լրջութեամբ.

«Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ յարաբերութիւնները շատ լաւ են և բարեկամական, ա՛լ աւելի լաւ պիտի ըլլան անոնք երբ Թուրքիւպուլկար սահմանագլուխին վրայ պատահած վերջին միջադէպը լուծուի կարգադրուի, ընդհարում մը որ յառաջ եկած է Թուրք անբարեխիղճ զինուորի մը կողմէ, և որուն մենք այնչափ կարեւորութիւն չենք տար։ Փափաքող ենք որ այս յարաբերութիւնները աւելի բարւոք և աւելի անկեղծ ըլլան, ինչ որ բացարձակապէս կախում ունի Պոլսոյ կառավարող շրջանակին թաքթիքայէն և բարեացակամութենէն։ Երբեք պէտք չէ մոռնալ թէ Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ամէնակարեւոր շահերը կը պահանջեն որ այս երկու տէրութիւնները ապրին խաղաղութեամբ և իրարու հետ սիրով։ Բայց ասիկա կ'ըլլայ մէկ պայմանով մը, այն է՝ երբ Թուրքիոյ կողմէ պատճառ չի տրուիր վրդովուելու Պուլկարիոյ Թագաւորութեան մէջ ապրող պուլկար հասարակութեան միտքերը, առիթներ և պատճառներ ընծայելով կարգ մը անարդար և անհաւասար վերաբերումներով դէպի Մակեդոնիոյ և Էտիրնէի մէջ ապրող պուլկար ժողովուրդը։ Պուլկար հասարակական կարծիքը կ'ուզէ որ Պուլկարները Օսմ. կայսրութեան մէջ նայուին ա՛յն աչքով, ինչպէս կը նայուին իսլամները՝ պուլկար Թագաւորութեան մէջ, պուլկար կառավարութեան կողմէ, այսինքն տալ անոնց հաւասարութիւն օրէնքի առջեւ, ազատութիւն կրթական գործերու մէջ, ազատութիւն խղճի և կրօնքի։ Հոս կը փութամ աւելցնել թէ հեռու եմ Թուրքիոյ կայսրութեան ներքին կառավարական գործերուն խառնուելու գաղափարէն, բայց կ'ենթադրեմ թէ երկու դրացի տէրութեանց յարաբերութիւնները անպայմանօրէն կը պահանջեն հաւասար վերաբերում դէպի իրենց հպատակ ազգակիցները այս տէրութեանց մէջ, ինչու որ ամէն խորհրդարանական երկիրներու մէջ կառավարութիւնները չեն կրնար պատասխանատու ըլլալ հասարակաց կարծիքին և շատ անգամ պատահած են դէպքեր — պատմութիւնը այս կը հաստատէ — երբ ամենէն խաղաղասէր կառավարութիւնն իսկ տեղի տուած է հասարակական բուռն վրդովման առջեւ։

«Նոյնպէս պէտք է աւելցնեմ թէ մենք չենք համարած թէ Թուրքիան խառնուած ըլլայ մեր ներքին կառավարական գործերուն, քանի որ դաշնագրութիւն մը կնքեցինք Թուրք կառավարութեան հետ որուն մէջ կարգադրուած են կրօնական և ժառանգական խնդիրները պուլկար հպատակ իսլամներուն։ Երբ միջազգային իրաւունքները թոյլ չեն տար ո և է տէրութեան մը միջամտել ուրիշ տէրութեան մը կրօնական, ընտանեկան և ուրիշ օրինական հարցերու կարգադրմանը, բայց ասոր հետ մէկտեղ մենք կնքեցինք այդ դաշնագրութիւնը միմիայն՝ այն անկեղծ փափաքով որ փաստով ցոյց տանք թէ մենք փափաքող ենք Օսմանեան Կայսրութեան հետ բարեկամական յարաբերութեանց։ Նոյնպէս և պէտք չէ մոռնալ թէ միջազգային յարաբերութիւնները անկախ և ազատ տէրութեանց միջեւ, հիմ ունին փոխադարձութիւնը (réciprocité)։ Այսպէս նայելով երկու թագաւորութեանց փոխադարձ յարաբերութեանց, դիւրին է հասկնալ թէ ինչո՛ւ կ'ուզենք տեսնել որ օսմանեան կայսրութեան մէջ ապրող մեր ազգակիցները ապրին այնպէս ազատ և այնպիսի հաւասարութեան մը արժանանան ինչպէս որ պուլկարահպատակ իսլամները պուլկար Թագաւորութեան մէջ։»

— Կարգադրուա՞ծ է արդեօք սահմանագլխի վրայ տեղի ունեցած վերջին միջադէպը և ինչ կը խորհի կառավարութիւնը վերջ մը դնելու համար նոյնանման միջադէպերու։

— Մեր կողմէն պէտք եղած հրահանգները տրուած են միջադէպի կարգադրման մասին։ Արդէն երկու կողմէն զինուորական մասնախումբ մը քննելով խնդիրը պիտի կարգադրէ։ Իսկ թէ վերջ մը տալու նոյնանման միջադէպերու՝ կարելի չէ, ինչու որ կախում չունի երկու տէրութեանց կառավարութիւններէն. ասոնք միշտ պատահելիք բաներ են, որոնց այնքան կարեւորութիւն չի տրուիր։ Երկու կողմի սպաներու և ենթասպաներու իրարու հանդէպ ունեցած չարակամութիւններէն յառաջ կուգան և շուտով անոնց լուծումը կը տրուի։ Հետեւապէս այնքան կարեւորութիւն տալիք բան չէ և կառավարութիւններն ալ՝ յառաջիկային ատոնց չկրկնուելուն համար՝ չեն կրնար միջոցներ ձեռք առնել։

— Առեւտրական դաշնագրութեան մասին, տէր Նախարար, ինչ է ձեր կարծիքը, և ինչ են պատճառները որ կը ձգձգուի այդպիսի կարեւոր խնդրի մը լուծումը։

— Առեւտրական դաշնագրութեան գալով, հինգ դեռ տարի մը ժամանակ ունինք. երբ պայմանաժամը լրանայ՝ արդէն պիտի աշխատուի խիստ բարեկամական կերպով կարգադրել նորի մը կնքումը։

— Պուլկար երեսփոխանները պիտի երթա՞ն Պոլիս։

— Այո, անոնք խումբ մըն են որ անպատճառ պիտի այցելեն Պոլիսը. և արդէն սաով անգամ մը եւս ցոյց պիտի տուած ըլլանք մեր բարեկամական անկեղծ վերաբերմունքը հանդէպ Թուրքիոյ։ Որչափ ալ որ անոնց այցելութիւնը պաշտօնական չէ և անհատական ձեռնարկ է, նորէն բարեկամական լաւ տրամադրութեանց արտայայտում մըն է։

— Ներեցէք, տէր Նախարար, հարցուցի մը եւս. Ֆերտինանտ Զարի Բեթերսպուրկ այցելութիւնը քաղաքական նպատակ մը ունի՞։

— Զար Ֆերտինանդի այցելութիւնը, իբր հետ ունենալով նաեւ Նախարարները, ի հարկէ անվիճելիօրէն ունի քաղաքական նշանակութիւն. հակառակը պնդել անկարելի է և տղայական. բայց կարեւոր միայն մէկ բան կայ, այն է՝ թող գիտնան Թուրքիոյ մէջ և հաստատօրէն վստահ ըլլան թէ Պուլկարիան բնաւ երբեք գէշ չի մտածեր օսմանեան կայսրութեան հանդէպ։ Եւ ասիկա փաստելու համար ես ձեզ պիտի ըսեմ թէ երբ մեր անկախութիւնը հռչակեցինք, այն յայտարարութեամբ զոր ուղղեցինք պուլկար ժողովրդեան, ըսինք թէ՝ մենք ասիկա կ'ընենք այն պատճառով որ երկու տէրութիւնները բոլորովին հաւասար ասպարէզի վրայ գտնուելով, կարողանան երկու եղբօր պէս ապրիլ։ Ա՛լ աւելին կայ. 30—31 մարտին, անցեալ տարի, երբ Պոլսոյ մէջ Թուրքիան հիմէն կը ցնցուէր և երբ մենք գիտէինք թէ ինչ վիճակի մէջ կը գտնուէին Թուրք զինուորական ուժերը, ոչ թէ թշնամական նշան մը ցուցուցինք այլ բոլորովին հանդարտութիւն պահեցինք, փափաքելով որ ժամ առաջ օսմանեան կայսրութեան ներքին այս անկարգութիւնները վերջ մը գտնան. անոր համար Նախարար Լիափչեւ որ այն ժամանակ բանակցութիւններ կը վարէր Թուրք կառավարութեան հետ՝ Պոլիսը ձգելով չհեռացաւ, բան մը որ կարելի էր Պուլկարիոյ կողմէ ոչ բարեկամութեան ցոյց մը համարուէր հանդէպ Թուրքիոյ, որուն ներքին վիճակը թերեւս աւելի վատթարանար և դժուարանար։ Բայց ան մնաց Պոլիս և շարունակեց բանակցութիւնները որոնք վերջացան յաջող կերպով։»

Այսպէս վերջացուց Պ. Թաքէֆ իր խօսակցութիւնը, որուն համար շնորհակալութիւններս յայտնելով մեկնեցայ։

ՄԿՐՏԻՉ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (51)

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱ

ԿՈՄՍ ՄՈՆԹԷ-ՔՐԻՍԹՕ

ԺԵ.

ԹԻՒ 34 ԵՒ ԹԻՒ 27

—Յանուն Աստուծոյ դուք որ խօսեցաք անգամ մը, նորէն խօսեցէք, թէեւ ձեր ձայնը ահաբեկեց զիս, գոչեց Տանթէս. ո՞վ էք դուք։

—Դուք ո՞վ էք, հարցուց ձայնը։

—Տարաբախտ բանտարկեալ մը, յարեց Տանթէս, որ փութկոտութեամբ կը պատասխանէր։

—Որ երկրացի էք։

—Ֆրանսացի։

—Ձեր անո՞ւնը։

—Էտմոն Տանթէս։

—Ձեր զբաղո՞ւմը։

—Նաւաստի։

—Որքա՞ն ատենէ ի վեր հոս կը գտնուիք։

—1815 փետր. 28 էն ի վեր։

—Ձեր ոճի՞րը։

—Անմեղ եմ։

—Բայց ի՞նչպատճառաւ կ'ամբաստանեն ձեզ։

—Կայսեր վերադարձին համար դաւադրած ըլլալու յանցանքով։

—Ի՜նչ, կայսեր վերադարձին համար. ուրեմն գահուն վրայ չէ՞ կայսրը։

—1814ին Ֆօնթէնպլոյի մէջ գահէն հրաժարած ըլլալով, Էլպա կղզին զրկուած է ան։ Բայց դուք ո՞րքան ատենէ ի վեր հոս կը գտնուիք որ տեղեկութիւն չունիք։

— 1811էն ի վեր։

Տանթէս սարսռաց. այդ մարդը իրմէ չորս տարի աւելի կեցած էր բանտին մէջ։

— Լա՛ւ, ա՛լ մի փորէք, ըսաւ բանտարկեալը զօրաւոր ձայնով մը. միայն ինծի ըսէք թէ ո՛ր բարձրութեան մէջ կը գտնուի ձեր բացած խոռոչը։

— Գետնին հաւասար։

— Ի՞նչպէս ծածկած էք զայն։

— Մահճակալիս ետին։

— Ձեր մահճակալը տեղէն խախտա՞ծ են՝ բանտը գտնուելնէդ ի վեր։

— Երբեք։

— Ո՞ւր կը նայի ձեր սենեակը։

— Նրբանցքի մը վրայ։

— Նրբա՞նցքը։

— Բակին վրայ։

— Ափսո՜ս, մռմռեց ձայնը։

— Օ՜հ, Աստուած իմ, ի՞նչ կայ, գոչեց Տանթէս։

— Իրողութիւնը սա է որ սխալեր եմ. ասոր պատճառ եղած են յատակագիծիս անկատար ըլլալը, կարկինի մը պակասը և գիծի մը սխալը, որով տասնըհինգ ոտնաչափի սխալ մը առաջ եկած է. հետեւանքը սա եղած է որ սկսած եմ այն պատը ծակել զոր դուք կը փորէք, իբր միջնաբերդ կարծելով։

— Դէպի ծով տանող ճամբուն կ'ուզէի՞ք յանգիլ։

— Ուզածս աս էր։

— Եթէ յաջողէիք այդ բանին մէջ՝ ի՞նչ պիտի ընէիք այն ատեն։

— Ծով նետուելով՝ պիտի հասնէի այն կղզիներէն մէկը, որոնցմով շրջապատուած է Իֆ դղեակը, կա՛մ Տօմ կղզին, կա՛մ Թիպուլէն կղզին, և կա՛մ նոյն իսկ ծովեզերք. այն ատեն ազատուած պիտի ըլլայի։

= Մինչեւ հոն պիտի կրնայի՞ք լողալ։

= Աստուած ուժ պիտի տար ինծի. բայց հիմա ամէն ինչ կորսուած է.

— Ամէ՞ն ինչ։

— Այո՛։ Զգուշութեամբ գործածեցէք ձեր ծակը, մի՛ աշխատիք այլեւս, մի զբաղիք սաէ բանով և իմ լուրերուս սպասեցէք։

= Գէթ ըսէք թէ ո՛վ էք դուք....։

— Ես... ես... թիւ 27ն եմ։

— Կը կասկածի՞ք ինէ, հարցուց Տանթէս։

Էտմոն այնպէս թուեցաւ որ դառն ծիծաղ մը կամարէն անցնելով մինչեւ իրեն կը բարձրանար։

— Օ՜հ, բարի քրիստոնեայ մըն եմ, գոչեց բանտարկեալը, բնազդօրէն գուշակելով թէ այդ մարդը կը խորհէր զինքը լքել. Քրիստոսի վրայ կ'երդնում որ պիտի նախընտրեմ անձնասպան ըլլալ քան թէ ճշմարտութեան ամենափոքր հետքը ցոյց տալ ձեր դահիճներուն. բայց յանուն երկնից մի՛ զրկէք զիս ձեր ներկայութենէն, մի՛ զրկէք զիս ձեր ձայնէն, եթէ ոչ կ'երդնում որ, բոլորովին ոգեսպառ եղած արդէն, գլուխս կը ջախջախեմ պատին վրայ. այն ատեն ինքզինքնիդ պիտի մեղադրէք՝ մահուանս պատճառ եղած ըլլալնուդ համար։

— Քանի՞ տարեկան էք. ձեր ձայնը երիտասարդի մը ձայնին կը նմանի։

— Չեմ գիտեր տարիքս, որովհետեւ հաշուած չեմ թէ ո՛րքան ատենէ ի վեր հոս կը գտնուիմ։ Սաչափը միայն գիտեմ որ տասնըինը տարու էի երբ 1815 փետր. 18ին ձերբակալուեցայ։

— Դեռ քսանըվեց տարու իսկ չէք, մրմնջեց միւս բանտարկեալին ձայնը։ Օ՜հ, այդ տարիքին մէջ մարդ չի կրնար դաւաճան մը ըլլալ։

— Օ՛հ, ո՛չ, ո՛չ, կ'երդնում որ դաւաճան չեմ եղած, կրկնեց Տանթէս։ Ձեզի ըսած եմ և նորէն կ'ըսեմ որ ինքզինքս պիտի յօշոտէի, ձեզ բերան չտալու համար։

— Լաւ ըրիք զիս խօսեցնել տալով և ինծի դիմելով, որովհետեւ ուրիշ ծրագիր մը կը պատրաստէի և ձենէ կը հեռանայի։ Բայց ձեր տարիքը վստահութիւն կը ներշնչէ ինծի. ապահով եղէք որ պիտի միանամ ձեզի։

— Ե՞րբ։

— Պէտք է հաշուի առնել մեր յաջողութեան հաւանականութիւնները. ինծի ձգեցէք որ ազդանշանը տամ։

— Բայց զիս չպիտի լքէք, առանձին չպիտի թողուք զիս, իմ քովս պիտի գաք կամ պիտի թոյլատրէք որ ձեր մօտ գամ, այնպէս չէ՞։ Միասին խօսք պիտի տանք, և եթէ չկարենանք փախչիլ, դուք պիտի խօսիք ձեր սիրած անձերուն վրայ, իսկ ես ալ՝ իմ սիրած մարդոցս վրայ։ Մէկը կը սիրէ՞ք։

— Աշխարհիս վրայ առանձին եմ։

— Ուրեմն զիս կը սիրէք. եթէ երիտասարդ էք՝ ձեր ընկերը կ'ըլլամ, եթէ ծեր էք՝ ձեր զաւակը։ Հայր մը ունիմ, որ եօթանասուն տարեկան է, եթէ կ'ապրի մինչեւ հիմա. հայրս և նորատի աղջիկ մը կը սիրէի, որ Մէրսէտէս կը կոչուի։ Հայրս չէ մոռցած զիս. այդ մասին ապահով եմ. բայց նէ՞. Աստուած գիտէ թէ կը խորհի՞ իմ վրաս։ Հօրս պէս պիտի սիրեմ ձեզ։

—Լա՛ւ, վաղը կը տեսնուինք, ըսաւ բանտարկեալը։

Այս վերջին խօսքը այնպիսի շեշտով մը արտասանուած էր որ Տանթէս համոզուեցաւ. առանց ատկէ աւելին խնդրելու, ոտքի ելաւ, միեւնոյն զգուշութիւնները ձեռք առաւ պատէն փրցուած բեկորներու մասին, ու մահճակալը կըրթնցուց պատին։

(Շարունակելի)

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽԻ ՄԻՋԱԴԷՊԵՐԸ

ՆՈՐ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱ՞Յ

ՄԵԾ ՑՈՅՑ ՍՕՖԻԱՅԻ ԵՒ ՖԻԼԻՊԷԻ ՄԷՋ

(ՄԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿԻՑԷՆ)

Սօֆիա 13 Փետր.

Մէկ քանի օրէ ի վեր է Սօֆիայի օրաթերթերը լեցուն են սարսափելի լուրերով: Արիւնահեղ ընդհարում մը տեղի ունեցած է Թուրքեւպուլկար սահմանագլխին վրայ: Ամսոյս 8էն սկսեալ մինչեւ երէկ հասած լուրերը շարունակ ընդհարում կը ծանուցանեն: Թըմրէշ, Տօրմուշէվօ եւ Զուրէն պատերազմի դաշտ դարձած են՝ կ'ըսեն պուլկար թերթերը: Թուրքերը նախայարձակ եղած են, ուրինչ տեղը զէնք պարպելով պուլկար զինուորի մը վրայ, որ նոյնպէս պատասխանած է զէնքով, եւ ահա կը սկսի ընդհարումը, երկու կողմէ զինուորներ օգնութեան կը հասնին իրենց ընկերներուն եւ երթալով կռիւը կը սաստկանայ: Առաջին օրը, 8ին, ոչ այնչափ սաստիկ է եղեր կռիւը, բայց երկրորդ օրը երբ այլեւս հասած են օգնութեան՝ սահմանագլխի գիւղացիներէն եւ պահեստի զինուորներէն, կռիւը աւելի սաստկացած է: Թուրքերու կողմէ թնդանօթներ ալ արձակուած են, բայց ոեւէ վնաս չկայ: Ֆիլիպէ հասնող գիւղացիներու պատմածին նայելով՝ Թուրքերէն առնուազն 50 հոգի մեռած ըլլալու է եղեր, իսկ Պուլկարներէն շատ քիչ: Այսպէս այս ընդհարումէն յետոյ անմիջապէս երկու կողմէ հրամաններ տրուած են իրենց զօրքերուն վերջ տալ կռիւին, որ հազիւ երրորդ օրը դադրած է: Հակառակ անոր որ Նախարարապետ փոխանորդ Պ. Թաքէֆ ինծի վստահացուց թէ ասոնք ըլլալիք բաներ են եւ կարեւորութենէ զուրկ, (տե՛ս այսօրուան Ա. երես) խնդիրը շատ ծանր կերպարանք առած ըլլալ կը կարծուի: Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի այս խնդիրին եւ կը կարծեն թէ մինչեւ իսկ պաշտօնական բարեկամական յարաբերութիւններուն վրայ ալ մեծ ազդեցութիւն կ'ունենայ ան:

Սահմանագլխի վիճակը, հակառակ որ երրորդ օրը ընդհարումը դադրած էր, չորրորդ օրը դարձեալ վրդովուած է Իբրիկուան կողմ եւ նորէն սարսափելի կռիւ մը սկսուած է: Զուրօնի մօտ պուլկար սահմանագլխին զինուորները թուրք զօրաց գնդակներուն տեղատարափին տակ կ'առնուին պաշտպանողական դիրք, ինչու որ թուրք զօրքերը Զուրէն գեղի հանդիպակաց բարձունքներէն գնդակ կը տեղացնեն պուլկար զինուորներուն վրայ: Տօրմուշէվոյի քով նոյնպէս Թուրքերու դիրքը օգնած է իրենց: Թէեւ երկար ընդհարումէ մը յետոյ թուրք զօրաց կողմէ ճերմակ դրօշ մը պարզուած է, բայց Պուլկարները վստահութիւն չցուցնելով՝ կռիւը շարունակած են, այնպէս որ Իբրիկուան մօտի թուրք զօրքերը քաշուած են իրենց տեղերը՝ կրակը դադրեցնելով:

Ընդհարման վերջ մը դնելու համար բանակցութիւններու կատարման համար խօսք ալ չէր կրնար ըլլալ եղեր, հակառակ որ Ֆիլիպէէն հրաման գացած է դադրեցնել կռիւը, պուլկար զօրքերը այն ատեն դադրած են եւ վրիժառու ոգւով լցուած են եղեր: Բոլքօվնիք Սերաֆիմօֆ առանձինն գացած է բանակցութիւնները կատարելու եւ խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար: Եւ ահա իրմէ պատերազմական նախարարութիւնը հետեւեալ հեռագիրը առած է փետր. 11ին գիշերը: —«Ընդհարումը դադրած է, զինուորներու կանոնաւոր դրութիւնը վերահաստատուած է եւ թէ զօրքերը հեռացած են ներսերէն»: Հրամանատար Թօտօրօֆի վիրաւորուած ըլլալուն լուրը դեռ չէ հաստատուած, բայց կը կարծուի որ ճիշդ ըլլայ: Երէկ ամէն ինչ դադրած եւ իր օրինաւոր վիճակը վերսկսած էր: Սօֆիայի դիւանագիտական շրջանակները խիստ մտատանջուած կ'երեւին վերջին միջադէպի մասին, վախնալով որ Պալքաններու խաղաղութիւնը կը վրդովուի: Բոլոր մանրամասն տեղեկութիւնները կառավարութեան կողմէ Զար Ֆերտինանտի կը հեռագրուին: Ասըմ պէյ երէկ արտաքին գործոց նախարարութիւնը երթալով Նախարար Լեափչէֆի հետ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ: Պուլկար զինուորներուն յանցաւոր ըլլալը հետեւեալ կերպով յայտնած է Լեափչէֆ.

«Պուլկար զինուորները շուն մը ունին եղեր որուն «Սուլթան» անունը դրած են: Շատ անգամ պուլկար զօրքերը շունը կը կանչեն եղեր այդ անունով՝ գրգռելու համար թուրք զինուորները: Թուրք զինուորներն ալ, մէկ քանի անգամ, գրգռուած Պուլկար զօրաց այդ վերաբերմունքէն, դիտողութիւն ըրին թէ չեն կրնար այլեւս համբերել այս նախատինքին եւ թէ եթէ Պուլկարները շարունակեն՝ պիտի ստիպուին շունը սպաննել: Եւ այդպէս ալ եղած է»: Այսպէս կը բացատրէ Ասըմ պէյ ընդհարման սկզբնապատճառը:

ՆՈՐ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ ԴՐՃԱԼ ՍԱՂԱՃԻ ՄՕՏ.—Հազիւ դադրած Զուրէնի, Տօրմուշէվոյի եւ Իպրիկուի ընդհարումները եւ սահմանագլխի վիճակը խաղաղած, ահա նոր ընդհարման մը լուրը կը հասնի արեւելեան սահմանագլխէն: Պուլկարական աղբիւրէ կը հաստատուի թէ երէկ, այսինքն ամսոյն 11ին Քայպիլերի եւ Թիքինճէի գաւառում թուրք-պուլկար զօրաց միջեւ նոր ընդհարում մը սկսած է, նախայարձակը նորէն Թուրքերը ըլլալով: Դեռ կրակը չսկսած Պուլկար սահմանէն դիտուած է որ Թուրքիոյ կողմէ զինուորական մեծ ուժ կը համախմբուի սահմանագլխին վրայ: Կռիւը սկսած է ժամը 2ին, կէս օրէ յետոյ: Պուլկար զօրաց օգնութեան հասած են, Քայպիլերի, Տէրէքէօյի եւ Այլաճիքի գիւղացիները՝ որոնց իմաց տրուած է եկեղեցիներու զանգակներուն ղօղանջիւնով: Կռիւը տեւած է մինչեւ գիշեր: Օգնութեան հասած են ուրիշ պուլկար զօրքեր: Բաւական մարդու վնաս կայ, բայց դեռ յայտնի չէ քանակութիւնը:

ՄԿՐՏԻՉ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

⁂

Թուրքեւպուլկար սահմանագլխի վրայ պատահած միջադէպերը հետզհետէ ծանրակշիռ հանգամանք մը կ'ստանան: Երկու երկիրներու յարաբերութիւնները ձգտեալ վիճակ մը ունին, կատարուած ընդհարումներու հետեւանքով, որոնց կրկնումը կրնայ աղետալի պատերազմի մը պատճառ ըլլալ Պալքաններուն մէջ: Այլազան եւ հակասական զրոյցներ կը շրջին: Ոմանք պատերազմը մօտալուտ կը նկատեն, ուրիշներ խաղաղութեան համար վտանգ մը չեն տեսներ: Սակայն, սա ստոյգ է որ Պուլկարիոյ մէջ մեծ գրգռութիւն կը տիրէ ընդդէմ Թուրքիոյ: Բ. Դուռ հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Ֆիլիպէի եւ Սօֆիայի մէջ միթինկներ գումարուած են, պահանջելով որ պուլկար կառավարութիւնը ներկայ նպաստաւոր առիթէն օգտուելով պատերազմ հռչակէ Թուրքիոյ դէմ, Մակեդոնիա արշաւելու համար:

*** Ընդհարումները անցեալ երեքշաբթի օրուընէ ի վեր կը շարունակեն Պալաթեքէի մէջ, Բերք Բրլիսէի, Թորմօշի եւ Սէրէգի կողմերը, Օս. կառավարութիւնը դիմումներ ըրած է Սօֆիա՝ պուլկար զինուորներու պատժուիլը պահանջելով, որո՛նք առաջին անգամ զէնք պարպած ու միջադէպին պատճառ եղած են: Կ. Պոլսոյ պուլկարական դեսպան Պ. Սարաֆօֆ արտաքին գործոց նախարարին հետ ունեցած տեսակցութեան մէջ յայտարարած է թէ յանցանքը Թուրքերունն է իբր նախայարձակ: Րիֆաթ փաշա հակառակը պնդած է:

*** Բ. Դուռ հասած պաշտօնական տեղեկութեանց նայելով, նոր միջադէպ մը պատահած է Կէօք-Թէփէի մէջ. երկու կողմէն ալ կորուստներ կան. կ'ըսուի թէ Թուրք զինուոր մը սպաննուած է: Էտիրնէէն հասած պաշտօնական հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Նաթաք Քուլէի մէջ նոր ընդհարում մը տեղի ունեցած է. երկու Պուլկար զինուորներ սահմանագլուխը անցած ըլլալով, Թուրք պահակագունդի մը կողմէ ազդարարութիւն ընդունած եւ ետ քաշուած են: Պուլկարները ետ քաշուիլ ձեւացնելով կրակ բացած են Թուրքերուն վրայ:

*** Սելանիկէն կը հեռագրեն թէ Պուլկարները զօրք համախմբած են Քարուի կայանին առջեւ, Թօմրաշի շրջանակին մէջ: Ասկէ զատ, խիտ խրամատներ կը շինեն Տավշանճայի ու Պատմալբաթօյի միջեւ, եւ նոյն իսկ կ'ամրացնեն Չօպանքէօյը ու Քառթման, երկուքն ալ վիճելի կէտեր:

*** Սօֆիայի մակեդոնական ընկերութեանց նախաձեռնութեամբ, կիրակի հոգեհանգստեան պատարագ մատուցուած է նոյն քաղաքին մէջ Մակեդոնիա սպաննուած մակեդոնական պետերուն հոգւոյն համար: Կրօնական արարողութենէն յետոյ, թափօր մը կազմուած է փողոցներուն մէջ: Թափօրին առջեւէն կ'երթային Մակեդոնացիներ, այդ պետերուն կենդանագիրը բռնած, որոնց մէջ կը գտնուէր վերջերս կախաղան Տինկայի բարձրացուած կենդանագիրը: Մասնաւոր ցոյց մը եղած է ազատարար Զարին՝ Աղեքսանդր Բ.ի յիշատակարանին առջեւ. շատ մը անձեր խօսք առնելով, ուժգնօրէն քննադատեցին Մակեդոնիայի կացութիւնը: Ցուցարարները որոշած են հեռագիրներ ուղղել Ռուսիոյ կայսեր եւ Ֆերտինանտ Թագաւորին:

*** Սելանիկի կուսակալը Ներքին գործոց նախարարութեան քաշուած հեռագրով մը կ'ըսէ թէ եօթը սպաներէ բաղկացած պուլկար յանձնախումբը եւ թուրք յանձնախումբը գումարում մը ըրած են Եսլասի Թէփէսիի մէջ: Պուլկար պատուիրակներ յայտարարած են թէ թուրք զինուորներ սպաննուած են պուլկարական հողին վրայ եւ սպաննուած տասնապետը յարձակում գործած է Պուլկարներու ամրութեանց վրայ. հաստատուած է որ այդ թուրք տասնապետը պուլկարական հողին վրայ սպաննուած է, թրքական կայանէն քսան քայլ հեռու: Պուլկարական յանձնախումբը չէ ուզած թուրք զինուորներուն դիակները յանձնել, պատրուակելով թէ իր կառավարութենէն հրամաններու կը սպասէ: Նոյն յանձնախումբը մերժած է ստորագրել տեղեկագիրը:

*** Խառն յանձնախումբ մը, բարձրաստիճան երկու Թուրք սպաներէ եւ բարձրաստիճան երկու պուլկար սպաներէ բաղկացած, սահմանագլուխ պիտի ղրկուի՝ քննութիւն մը բանալու եւ պատասխանատուութիւնները ճշդելու համար:

*** Մինչեւ հիմա ստացուած տեղեկութեանց նայելով, ընդ ամէնը հինգ միջադէպ պատահած են սահմանագլխին վրայ: Երեք հատ Թօմրաշի (Տրամա) կողմը, մէկ հատ՝ Կէօլ Թէփէ (Փըրքքիլիսէ) եւ մէկ Էտիրնէ գաւառը՝ Նէմիջէքէր-Քուլէ (Փըրքքիլիսէ):

*** Մ. եւ Ց. կուսակցութեան աջակողմեան օրուան Նիստին մէջ, արտաքին գործոց Նախարարը շատ լաւատես կերպով խօսեր է Թուրքիոյ յարաբերութեանց մասին դրացի տէրութիւններուն, եւ մասնաւորաբար Պուլկարիոյ հետ:

*** Թուրք թերթի մը ըսածին նայելով, Թօմրաշի միջադէպին մէջ, Թուրքերուն կողմէ 4 հոգի սպաննուած եւ երկու հոգի վիրաւորուած են: Կը հերքուի պուլկարական աղբիւրէ բխած այն լուրը թէ թնդանօթ գործածուած է ընդհարման ատեն, վերջին երկու միջադէպերուն ատեն Թուրքերուն կորուստն է ութը հոգի: Երեքշաբթի օրուան առաջին հրացանաձգութիւնը տեւած է չորս ժամ եւ երկրորդը՝ քառասուն ութը ժամ:

*** Նախարարաց Խորհուրդի կիրակի օրուան գումարումէն յետոյ, Սպարապետ, Պատերազմական եւ Ներքին գործոց նախարարները խորհրդակցութիւններ կատարեցին՝ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար, որպէսզի սահմանագլխին վրայ չկրկնուին այդ կարգի միջադէպեր:

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Կիրակի օրուան Նիստին մէջ Նախարարաց Խորհուրդը հետեւեալ խնդիրներով զբաղեցաւ: Վաւերացուեցաւ այն տեղեկագիրը, որով Ներքին գործոց Նախարարութիւնը կ'առաջարկէր սերմնցու եւ պարէն բաժնել Համիտիյէի, Բանկալի եւ Եէնոսի կարօտ բնակիչներուն: Որոշուեցաւ միջոցներ ձեռք առնել՝ վերջ տալու համար Եէմէնի շրջակայքը կատարուած մաքսանենգութեանց, որոնք ընդարձակ սահմանի մը մէջ կը կատարուին: Նկատողութեան առնուեցաւ արհեստներու զարգացումը նպաստաւորող օրինագիծը: Ատանայի հովիտը ոռոգելու մասին հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ յղուած ծրագիրը քննուեցաւ: Մուղլացի Մուսթաֆա էֆ. եւ ընկերութեան տրուած մենաշնորհը Մէնթէշէի գաւառակին մէջ գտնուած պղինձի հանքերը շահագործելու համար՝ խորհրդակցութեան առարկայ եղաւ: Սպաներու յառաջացման վերաբերեալ օրինագիծը եւ տեղեկագիրը նկատողութեան առնուելով՝ որոշուեցաւ Երեսփ. Ժողովին ղրկել, վաւերացնելու համար: Խորհրդակցութիւններ եղան պահեստի ոստիկան-զինուորներու զէնքի տակ կոչուելուն հետեւանքով ըլլալիք ծախքերուն վրայ: Խորհրդակցութիւններ կատարուեցան Կիւմիւլճինէի մէջ գտնուած զէնքի եւ պղինձի հանքերու մասին: Քննութեան առնուեցաւ թէ ի՛նչպէս պէտք է քանդել կարգ մը ամրութիւններ, որոնք կորսնցուցած են իրենց ռազմագիտական կարեւորութիւնը: Խորհրդակցութիւններ եղան ելմտական (լուսնային) տարին արեգակնային տարիի փոխելու համար: Որոշուեցաւ խճուղիներու եւ կամուրջներու շինութեան երկու տարուան ծախքը անցնել ելմտացոյցին մէջ:

ՊԱՀԵՍՏԻՆԵՐԸ

Պատերազմական Նախարարութեան որոշումով, Ա., Բ. եւ Գ. զօրաբանակներու վերաբերող պահեստիներու մէկ մասը զէնքի տակ պիտի կոչուին յառաջիկայ մարտ ամսուան մէջ:

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Քօրրիէրա Տէլլա Սէրա կ'ըսէ թէ աւստրօ-իտալական համաձայնութիւնը թելադրուած է Գերմանիոյ կողմէ, պալքանեան սթաթուքուօն պահպանելու համար հաստատապէս, Պոսնա-Հերսէքի կցման հետեւանքով:

*** Պելկրատէն կը ծանուցանեն թէ Գարատաղի իշխանը մօտերս Բեդրբուրկ պիտի երթայ՝ Զարին այցելութիւն տալու համար: Դարձին պիտի այցելէ Սերպիոյ Թագաւորին:

*** Ռուս եւ սերպ կառավարութեանց միջեւ բանակցութիւնները աւարտած ըլլալով, Սերպիոյ Թագաւորը Նիքոլա կայսեր պիտի այցելէ մարտի վերջերը:

*** Անիչքօվի պալատան մէջ մտերմական ճաշ մը տրուեցաւ ի պատիւ Պուլկարիոյ Թագաւորին եւ Թագուհիին: Ներկայ էին Զարը եւ Զարուհին:

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տարտանէլի ու Սեւ ծովու թնդանօթաձիգ գունդերը այսուհետեւ կախում պիտի ունենան Ա. զօրաբանակէն եւ ոչ թէ թնդանօթարանէն:

*** Տօքթ. Ճէմալ փաշա Գ. զօրաբանակին առողջապահական քննիչ կարգուեցաւ:

ԿԱՅՍ. ՆՈՒԷՐ

Սուլթանը ոսկիէ ժամացոյց մը եւ շղթայ մը նուիրեց Փանկալթիի զինուորական վարժարանին տնօրէն Վէհիպ պէյի:

ԵՄԷՆ

Եէմէնէն Ներքին գործոց նախարարութեան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Իմամ Համիտ եւ իր կուսակիցները հնազանդութիւն յայտնած են:

*** Հանեայի յունական ժիմնազին աշակերտները փետր. 11ի օրը պտոյտ մը կը կատարէին Հելլենական դրօշով, երբ Ֆրանսական Հիւպատոսարանի մէկ բարապանը կ'ուզէ դրօշը վերցնել մէջտեղէն: Ուղղամիտ մարդոց միջամտութեան վրայ, ցաւալի դէպքերու առաջքը կ'առնուի: Յայտնի չէ թէ այդ բարապանը Ֆրանսական Հիւպատոսարանի հրամանո՞վ գործած է:

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐ. ՏԱԳՆԱՊԸ

Յոյն երեսփոխանները, երէկ, գումարում մը ընելով, որոշեցին այսօր Ֆէնէր՝ Պատրիարքարան երթալ ու Սինոդը պարտադրել որ Նիստը գումարէ, վերջնական որոշում մը տալու համար Պատր. տագնապի մասին:

ԲԱՂԷՇԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Բաղէշի կուսակալ անուանուեցաւ Կարնոյ Նախորդ կուսակալ Թահիր փաշա:

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Կրետէի գործադիր իշխանութիւնը, իբր պատասխան տէրութեանց վերջին ծանուցագրին, յիշատակագիր մը կը պատրաստէ: Անով կը հաւաքեն տասը տարիէ ի վեր տէրութեանց կողմէ եկած բոլոր զեկոյցները, մասնաւորապէս 1906ին հաղորդուածները, որոնցմով միշտ խոստում եղած է, Կրետական խնդիրը վերջնապէս լուծելու համար: Քանի մը օրէն պիտի տրուի այդ յիշատակագիրը: Միեւնոյն ատեն Յունաստանի մէջ զինուորական ակումբը եւ կառավարութիւնը մեծ ջանքեր կ'ընեն, համոզելու համար Գէորգիոս Թագաւորը որ երեւան հանէ բոլոր այն խոստումները որոնք մեծ տէրութեանց կողմէ տրուած են Կրետէի մասին:

ՎԱԳՖԵՐԸ

Պետական խորհուրդը իր վերջին Նիստին մէջ աւարտեց վագֆ շէնքերու օրինագիծին քննութիւնը, բացի մէկ քանի յօդուածներէ. օրինագիծը 267 յօդուածներէ կը բաղկանայ: Տեղեկագիրը պատրաստուելով՝ այս շաբթու Բ. Դուռ պիտի ղրկուի: Մօնիթէօր կ'իմանայ թէ կալուածատէրերը հարիւրին 2 տուրք պիտի վճարեն՝ վագֆ կալուածին ունեցած արժէքին համեմատութեամբ:

ՖՕՆՏԷՐԿՕԼՑ ԶՕՐԱՎԱՐԸ

Ֆօնտէրկօլց Զօրավարը մայիսին քաղաքս պիտի գանայ իր զինուորական ծառայութեան յիսնամեակը տօնելէ յետոյ:

ԵԸԼՏԸԶԻ ԺՈՒՌՆԱԼՆԵՐԸ

Եըլտըզէն գտնուած պաշտօնական թուղթերը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը կը ծանուցանէ թէ մինչեւ հիմա 164 սնտուկ ժուռնալ քննուած է, եւ տակաւին 227 սնտուկ կայ քննուելու համար: Պետական գործերու վերաբերեալները իրենց պատկանած պաշտօնատանց յանձնուած են. կարեւորները թուագրուած ու դասակարգուած են, իսկ միւսները ամբողջ մէկանց պահուած են: Ոչ մէկ ժուռնալ չէ փճացուցուած, թէեւ ատոր հակառակը պնդողներ եղան ասկէ առաջ:

ԶՕՆԿՈՒԼՏԱՔԻ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

Զօնկուլտաքի ածխահանքերուն մէջ փորձ մը եղած է գործադուլ առաջ բերելու: Ձեռք առնուած միջոցներուն շնորհիւ, անդորրութիւնը վերահաստատուած է արդէն:

ՆՈՐ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Նորոգութիւնները բոլորովին աւարտած են Խորհրդարանի նոր շէնքին մէջ: Երեսփոխանները ու ծերակուտականները պիտի կրնան Նիստ գումարել հոն, եթէ ուզեն:

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ

Ամերիկեան դեսպան Պ. Շթրաուս, շաբաթ գիշեր, հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Եպարքոս Հաքքը փաշայի: Ներկայ կը գտնուէին նաեւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպանը եւ կինը, Իտալիոյ դեսպանը եւ կինը, սերպիական դեսպանը եւ ամերիկեան գաղթականութենէն քանի մը երեւելիներ:

ՈՒ՞Ր Է ՀԱՄԻՏ

Սելանիկէն պուլկարական թերթերուն քաշուած հեռագիրներուն նայելով, նոյն քաղաքին մէջ սա հաստատ համոզումը կը տիրէ թէ Համիտ Ալաթինի վիլլային մէջ չի գտնուիր այլեւս: Վիլլային պատուհանները, ուր լոյս կը տեսնուէր, քանի մը օրէ ի վեր մթութեան մէջ թաղուած են: Վիլլայի պահակազօրքին հրամանատարը իր պաշտօնէն հեռացած է: Հրաման տրուած է զինուորական մատակարարութեան այլեւս ուտելիք չհայթայթել: Լոնտոնի Տէյլի Մէյլ թերթը Կ. Պոլսէն հեռագիր մը ստացած է, որուն համաձայն, Համիտ կնոջական տարազով ծպտուած, այն տասնըմէկ կիներուն մէջ կը գտնուէր, որոնք Պոլիս հասած ու Տօլմա Պաղչէի պալատը իջած են:

ԱԼՊԱՆԱՑԻՔ Կ'ՈՒԶԵՆ ՀԱՄԻՏԻ ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒՄԸ

Բօլիթիշէ Քօրէսբօնտէնց Պելկրատէն կ'իմանայ թէ Սթրոնկացի Ալպանիացիները կ'ուզեն որ գահընկէց սուլթանը, Համիտ, ազատ արձակուի:

Մ. ԵՒ Ց. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Մ. եւ Ց. խորհրդարանական կուսակցութեան անդամները, կիրակի օր Խորհրդարանին մէջ գումարուելով, Վարչական մարմինոյն մէկ մասին ընտրութիւնը կատարեցին: Հարիւր քառասուն անդամ ներկայ էին: Մէնթէշէի երեսփոխան Խալիլ պէյ կուսակցութեան նախագահ վերընտրուեցաւ 89 քուէով եւ ծափահարութեամբ: Երկրորդ նախագահ ընտրուեցաւ Նիյտէի երեսփոխան Խայրի պէյ, Կիւմիւլճինէի երեսփոխան Իսմայիլ Հագգը պէյի տեղ, որ կուսակցութենէն բաժնուած էր: Վարչական մարմինին անդամ ընտրուեցան Իզմիրի երեսփոխան Սէիտ պէյ, Դամասկոսի երեսփոխան Ապտիւլրահման էֆ., Բէօթանիայի երեսփոխան Ազմի պէյ: Քարտուղար ընտրուեցան Նեսիմի էֆ. եւ Ֆուատ եւ Խալուսի պէյերը, վարչական պաշտօնեայ՝ Կանի եւ Բահմի պէյերը, գանձապետ՝ Կալիպ պէյ: Նիստին ներկայ կը գտնուէին կուսակցութեան անդամ Ներքին, Ելմտական, Դատական եւ Արտաքին գործոց նախարարները: «Թանին» կ'իմանայ թէ Մ. եւ Ց. կուսակցութենէն չբաժնուող երեսփոխաններուն թիւը կը հասնի 150ի, որոնց ութը միայն ոչ-իսլամ են: Մ. եւ Ց. կուսակցութեան պատկանող ոչ-իսլամ երեսփոխաններն են. Հան. Շինութեանց Նախարար Հալաճեան էֆ., Ռոտոսթոյի երեսփոխան Յակոբ էֆ. Պօյաճեան, Հալէպի երեսփոխան Արթին էֆ. Պօշկէզէնեան: Մնացեալ հինգ երեսփոխաններն են՝ Կէօրիւճէի երեսփոխան Ֆիլիբ Միշէ էֆ., Մանասթըրի երեսփոխան Տիմօթրովիչ էֆ., Կ. Պոլսոյ երեսփոխան Ֆարաճի էֆ., Իզմիրի երեսփոխան Անասթաս էֆ. եւ Իզմիրի երեսփոխան Նեսիմ Մազլիահ էֆ.:

*** Թէքքէի (Ատալիա), Էտիրնէի երկու գիւղերը եւ Բ. կարգի ընտրողները կը բողոքեն իրենց երեսփոխաններուն դէմ՝ կառավարութենէն բաժնուած ըլլալնուն համար: Օրթաքէօյէն (Էդիրնէ) ընտրողներ բողոքած են իրենց երեսփոխան Տօքթ. Րիզա Թէվֆիք յայտնած գաղափարներուն դէմ: Իսմայիլ Հագգը պէյ երկար յիշատակութիւն մը ուղղելով Էտիրնէի երկու ակումբներուն եւ Սքէչէի ընտրողներուն, կը յայտարարէ թէ անոնք իրաւունք չունին երեսփոխանի մը ուղղութեանը միջամտելու եւ թէ ինք ազատ է գործելու անկախութեան մէջ:

ԴԱՏԱԿԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄՆԵՐ

Դատական նախարարութիւնը որոշեց հրահանգներ պատրաստել այն դատական առանձնաշնորհումներու մասին, զորս օտարականները կը վայելեն քափիթիւլասիոններու համաձայն: Այդ հրահանգներով լաւ մը պիտի ճշտուին յիշեալ առանձնաշնորհումները, որպէսզի ոեւէ գանգատ չըլլայ եւ պաշտօնատարներու իրաւասութիւնները սահմանուին այդ խնդիրներուն մէջ: Դատական նախարարութեան իրաւագէտ-խորհրդական կոմս Օսթրոսկի յանձնուած է այդ աշխատութիւնը:

ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹԻ ՕՐԷՆՔԸ

Դրոշմաթուղթի օրէնքին գործադրութիւնը դժուարութիւններ առաջ բերելուն համար, Երեսփ. Ժողովի Նախագահութիւնը Ելմտական Նախարարութեան հաղորդած է Խորհրդարանին որոշումը՝ փոփոխութիւններ ներմուծելու համար նոյն օրէնքին մէջ, երկրին շահերուն համաձայնեցնելու համար:

ԶԲՕՍԱԿԱՆ ՊՏՈՅՏ

Յառաջիկայ մայիս ամսուան սկիզբը, օսմ. զբօսաշրջիկներ Սելանիկէն ճամբայ պիտի ելլեն՝ Իտալիա այցելելու համար: Այդ զբօսական պտոյտին պիտի մասնակցին նաեւ Կ. Պոլսէն, Իզմիրէն եւ Պէյրութէն անձեր: Ընդամէնը հարիւր քսան հոգի պիտի ըլլան, քսանը՝ սպայ, քսանը՝ պաշտօնատար, վաթսունը՝ վաճառական եւ քսան երեւելի: Սելանիկէն Վենետիկ պիտի երթան, եւ ամբողջ վերին Իտալիա պիտի այցելեն: Ուղեւորութիւնը քսանըեօթը օր պիտի տեւէ:

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Նասիօնալ Բրօթէքթօր անգլ. ապահովագրական Ընկերութեան Թուրքիոյ ընդհ. տնօրէն Պ. Վիչէն Ա. Գալֆաեան որ իր ժէռանին՝ Մ. Եդուարդ Ճապեանի հետ, ապահովագրական կարեւոր գործերով Իզմիր գացած էր, երէկ, Խըտիվիէի Իսմայիլիա շոգենաւով Պոլիս հասաւ յաջող գործեր ընելէ յետոյ:

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԿԸ ՓԱՓԱԳԻ
ԻՐ ՆԱԽԱՍԻՐԱԾ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴՆԵՐՈՎ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒԻԼ

„ԲԱՌՆԱՍ"Ի

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ
Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 288
ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ
6 քապինէ լուսանկար՝ բլաթինօթիփ 40 ղր.
6 քապինէ լուսանկար՝ փայլուն 20 ղր.
Գունաւոր լուսանկր. բնական մեծ. 120 ղր.
12 քապինէ լուսանկար՝ բլաթինօթիփ եւ մէկ ակրանտիսման 108 ղր.
ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ
ԵՒ ԽՆԱՄՔԵԱԼ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԻՒՂԱՆԵՐԿ ՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՏԱՔՍԻ, ԿՏԱՒԻ ԵՒ ԹՈՒՂԹԻ ՎՐԱՅ
Կ'ուզե՞ս որ ամէն կերպով գոհ դառնաս,
Փութա՛ լուսանկարուիլ ի «ԲԱՌՆԱՍ»:

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԲԱՍԲՕՌԻ ՕՐԻՆԱԳԻԾԸ

ՊԻՒՏՃԷԻ ՄԱՍԻՆ

ՄԱՐԱԽԻ ՃՆՇՄԱՆ ՕՐԻՆԱԳԻԾ

Օսմ. Խորհրդարանը իր 47 րդ. Նիստը գումարեց երէկ ժամը 6 ին Նախագահութեամբ Ահմէտ Րիզա պէյի: Նախորդ Նիստի ատենագրութիւնը վաւերացուեցաւ, Տօքթ. Արիֆ Իսմէթ պէյ առաջարկեց որ պիւտճէն մաս առ մաս վիճաբանութեան դրուի: Նախագահը պատասխանելով յայտարարեց թէ՝ մինչեւ շաբաթ մը ամբողջ պիւտճէն կուգայ եւ այն ատեն կը ձեռնարկեն վիճաբանութեան:

Նախագահը շաբաթ օրուընէ կիսատ մնացած Բասբօռի օրինագծին վիճաբանութեան սկսաւ նախ խօսք տալով Մէճտի էֆ.ի որ, դարձեալ ընդարձակ ճառով մը պաշտպանեց կառավարութեան տեսակէտը, ըսաւ թէ՝ բասբօռը պէտք մըն է եւ շատ սխալ բան մը կ'ընեն այն ժողովականները որոնք կը ջանան ջնջել տալ այդ յօդուածին մէջ գտնուող «պարտաւորիչ» բառը: Եթէ բասբօռը պարտաւորիչ չընենք, աւելցուց, այն ատեն կառավարութեան հասոյթներէն մէկը պիտի պակսի: Պիւտճէին մէջ 5 միլիոն ոսկիի բաց ունինք, այդ բացը ի՛նչպէս պիտի գոցենք:

Ֆէյզի պէյ.— Ժողովուրդը տուրքով ծանրաբեռնենք որպէս զի Պետական գանձը լեցնե՞նք...

Մէճտի.— (շարունակելով).— Արդի կառավարութիւնները պարտաւոր են քիչ մը չափ ու սահման դնել ժողովուրդին, որովհետեւ չափազանց ազատութիւնը կրնայ վնասել անոր. օսմ. երկրի մը մէջ իսկ մամուլի, ընկերակցութեանց, երթեւեկութեան եւ այլ ազատութիւնները օրէնքի մը ենթակայ են, չափ մը դրուած է անոնց:

Զօհրապ.— Այն ատեն օրը քանի՛ անգամ ճաշելու մասին ալ օրէնքներ շինեցէք.

Մէճտի.— (շարունակելով).— Ես ըսի եւ դարձեալ կը կրկնեմ թէ՝ ամէն բան աստիճանով մը կ'ըլլայ. մեր ժողովուրդը 100 տարիէ ի վեր ազատութիւն վայելող ժողովուրդ մը չէ. իսկ ասկէ զատ բասբօռը պէտք մըն է երկու տեսակէտով. նախ որ հասոյթի մեծ աղբիւր մըն է եւ երկրորդ որ ատով վիճակագրութեան համար մեծ օգտակարութիւն մը ձեռք կը բերուի: Պէտք չէ մոռնալ որ չափազանց ազատութիւնը վնասակար է այնքան, որքան աղետաբեր ու վնասակար է բռնապետութիւնը. ոճրագործ մը երբ փախչելու համար բասբօռ առնել ուզէ անմիջապէս կը ձերբակալուի...

Ձայներ.— Ո՛ր խելացի ոճրագործն է որ կ'երթայ բասբօռ առնելու...

Մէճտի.—(մի՛շտ շարունակելով).—Ուստի կ'առաջարկեմ որ ընդունուի կառավարութեան տեսակէտը եւ բասբօռը պարտաւորիչ ըլլայ, ասիկա տեսակ մը մէօրուդիեդ... սօբասի է... (ակնարկելով թափառաշրջիկներու օրէնքին մէջ գտնուող ծեծի.. օրինեալ դրութեան):

Կառավարութեան ներկայացուցիչն ալ իր կարգին ըսաւ թէ՝ բասբօռը անհրաժեշտ եւ պարտաւորիչ ըլլալու է, անոր համար որ երբ Կովկաս, Ռումանիա, Յունաստան Պուլկարիա երթայ ժողովուրդը բասբօռ կը հարցնեն եւ եթէ չունենայ ետ կը դարձնեն:

Գ. Զօհրապ.— Այդչա՞փ է ձեր առարկութիւնը. բայց մեր սա հարցումին պատասխանեցէք թէ՝ Սահմանադրութեան համաձա՞յն է ձեր այդ բերած օրինագիծը. սահմանադրութեան համաձա՞յն է որ քաղաքացի մը պարտաւորիչ կերպով ստիպուած ըլլայ բասբօռ առնելու:

Սըրգը պէյ իբրեւ Ներքին գործերու յանձնաժողովին անդամ, առաջարկեց որ աւելորդ վիճաբանութիւն չըլլայ եւ ղրկուի յանձնաժողովին որպէս զի ժողովին մեծամասնութեան փափաքին համաձայն հարկ եղած փոփոխութիւնը տեղի ունենայ:

Նախագահը, որուն գործին չեկաւ այս տեսակ յայտարարութիւն մը՝ որ կառավարութեան հայեցակէտին գլխովին հակառակ էր, անմիջապէս ճարտար շարժումով մը այդ յօդուածը այն ձեւով մը ղրկել տուաւ յանձնաժողովին որ միայն խորհրդակցութիւն կատարէ եւ ո՛չ թէ ուղղակի փոփոխութիւն՝ խնդրոյ նիւթ առաջին յօդուածի «պարտաւորիչ» բառին վրայ:

Երկրորդ յօդուածը նոյնութեամբ ընդունուեցաւ:

Երրորդ յօդուածին համաձայն բասբօռ մը ստանալու համար 50 ղրշ. պէտք է վճարել, իսկ ցամաքի ճամբով Պարսկաստան, Սերպիա, Ցաճաստան եւ Տրապիզոնէ Էրզրումի ճամբով Ռուսիա գացող ճամբորդ գործաւոր դասակարգը 10 ղրշ.նոց բասբօռ պիտի առնէ:

Կիւմիւլճինէի երեսփոխան Իսմ. Հագգը պէյ (ժողովրդական բառթիին կազմակերպիչներէն) խօսք առնելով ըսաւ թէ իր ըրած մասնաւոր քննութեան համեմառ ամէն տարի Տրապիզոնի, Սեբաստիոյ և Կարինի նահանգներէն 25-30 հազար գործաւորներ օտար երկիր կը մեկնին իրենց օրապահիկը ճարելու համար։ Հետեւաբար, պէտք է որ ըսաւ այս դասակարգին համար բասբօրը ձրի ըլլայ և 10 ղրշ.ը ջնջուի. միեւնոյն ատեն Գ. յօդուածին մէջ գտնուող ցամաքէն բառն ալ պէտք է ջնջել. նոյնպէս պէտք է վերցնել երկիրներու անունները և ըսել «օտար երկիր գացող»։ Սոյնիմաստ թագրիր մըն ալ տրուեցաւ, որով կ'առաջարկուէր տասը ղրշ.ը ջնջել, քանի որ հին օրերու մէջ թէև տասը ղրշ.ով կը ճամբորդէին, բայց «ցամաքէն» կամ «ծովէն» բացատրութիւն չի կար։ Որոշուեցաւ այս յօդուածը յանձնաժողովին ղրկել։ Ցետոյ այս միեւնոյն յօդուածին երկրորդ մասին վրայ սկսաւ վիճաբանութիւնը, ուր կ'ըսուէր թէ՝ ո՛ և է գործաւոր չի կրնար տասը ղրշ.ով և կամ ձրի բասբօր ստանալ, մինչեւ որ նախապէս երաշխաւոր չտայ թէ ինք կրնայ իր դրամով ետ դառնալ այն երկրէն ուր գործ չի կրնար գտնել և կամ կը հիւանդանայ։

Իսմայիլ Հագգը պէյ ըսաւ թէ պէտք է այս երաշխաւորութեան մասը ջնջել, քանի որ աղքատ գործաւոր դասակարգին առջեւ անհագին դժուարութիւն մը հանած կ'ըլլանք։

Մաղհար պէյ եւ ըսաւ թէ՝ մեկնող գործաւորներէն երաշխաւոր կարելի չէ առնել, մարդ մը որ աղքատ է ու կարօտ և պիտի մեկնի օտար երկիր, ո՛րկէ կրնայ գտնել երաշխաւոր մը։

Այս վիճաբանութիւնը դադրեցաւ վայրկեան մը, որովհետեւ Նախագահը յայտարարեց թէ՝ Ներքին գործոց նախարարը կ'ուզէ բացատրութիւններ տալ բասբօրի խնդրոյն մասին։

Թալէադ պէյ (նախարար). — Կը փափաքէի որ բասբօրին պարտաւորիչ ըլլալուն կամ չըլլալուն մասին բացուած վիճաբանութեան ատեն ներկայ գտնուէի, բայց Ներքին գործերու յանձնաժողովին մէջ էի. արդ կառավարութեան կողմէ կ'ուզեմ յայտարարել հոս թէ՝ բասբօրը երբե՛ք կարելի չէ ջնջել և ասկէ զատ պէտք է որ անպատճառ «պարտաւորիչ» ըլլայ. քանի որ ամէն բանէ առաջ Ելեւմ. Նախարարն է որ «պարտաւորիչ» չըլլալուն դէմ կը բողոքէ. ասկէ տարին 40-50,000 ոսկի կը մտնէ Ելեւմ. գանձը. դուրսէն եկողներէն ստիպուած ենք բասբօր պահանջելու, որքան ատեն որ մեր ոստիկանական կազմակերպութիւնը իր կատարելութեան հասած չէ։

Զօհրապ. — Այս երկրէն դուրս գացողները...

Թալէադ պէյ. — Նո՛յնպէս անոնք ալ պարտաւորիչ կերպով պէտք է բասբօր առնեն՝ երբ դուրսէն ներս մտնողներէն կը պահանջենք, չենք կրնար ներսէն դուրս ելլողները բասբօրէ ազատ կացուցանել։

Նախագահը խօսքը Թալէադ պէյի ուղղելով ըսաւ թէ՝ ժողովը այդ յօդուածը յանձնաժողովին վերադարձուց խորհրդակցութիւն կատարելու համար և նախարարը մեկնեցաւ։

Կիսատ մնացած վիճաբանութիւնը շարունակուեցաւ. հօճա Խօլէր Լաւթֆի էֆ. ըսաւ թէ՝ այս տեսակ օրէնքներ երբե՛ք վայել չեն սահմանադրական երկրի մը և բռնապետական կառավարութիւններու մէջ միայն կրնան գործադրուիլ։ Աղքատ ժողովուրդին առջեւ խոչնդոտներ հանել չէ՞, անկէ երաշխաւոր եւայլն պահանջելը։

Միւֆիտ պէյ եւս ի նպաստ ժողովուրդին խօսեցաւ. իսկ հօճա Հասան Ֆէհմի պաշտպանեց կառավարութեան տեսակէտը, յայտարարելով որ միայն ժողովուրդը պէտք չէ մտածել, այլ նաև պետական գանձը...։

Ցոյն երեսփոխան Մամօբուլօ էֆ. ըսաւ թէ՝ գործաւորը դուրս կ'ելլէ անոր համար որ երկրին մէջ աշխատելիք գործ չի գտներ և ընտանիքը չի կրնար ապրեցնել. արդ. ասանկ մէկը ինչպէս երաշխաւոր կրնայ գտնել. և յետոյ ի՛նչ կ'ըլլայ եթէ մէկ քանի ետ դարձուած օսմանցի գործաւորներու ճամբու ծախքը վճարէ կառավարութիւնը. Ամէն կառավարութիւն այս տեսակ զոհողութիւններ կ'ընէ մինչ իր ժողովուրդի աղքատ դասակարգին համար և մենք փոխանակ այս զոհողութիւնը ընելու, անոր առջեւ թումբ կանգնել կ'ուզենք։

Միւֆիտ պէյ եւս յայտարարեց թէ՝ երբ անձն. ազատութիւնը կապանքել կ'ուզէք, կրնաք նաև ընդհ. թէզքէրէով մը դրել օտար երկիր գտնուող օսմ. հպատակներուն, որպէս զի այդ կարգի աղքատ օսմանցիներուն սանթիմ մը չի տան և ձգեն որ անոնք անօթի մեռնին օտարութեան մէջ։

Սըտքը պէյ ըսաւ թէ՝ անձն. ազատութիւն կապանք չի կայ. միայն թէ՝ այս օրէնքը եթէ չի դրուի երկիրը կը պարպուի։

Մամօբուլօ. — Ո՛չ ոք այս երկրէն դուրս կ'ելլէ, եթէ հոս աշխատելու գործ գտնէ։

Արբաս. — Այսքան ընդարձակ և հարուստ երկրէ մը ինչո՞ւ դուրս կ'ելլեն։

Ժողովը սակայն մեծամասնութեամբ ընդունեց երաշխաւորութեան դրութիւնը։

Դրդ. յօդուածը եւս յանձնաժողովին ղրկուեցաւ, Ֆէրիտ պէյի սա դիտողութիւնը նկատի առնելու համար թէ՝ պաշտօնով օտար երկիր գտնուողներուն ձրի տրուի բասբօր։ Նոյնութեամբ ընդունուեցաւ Երդ. յօդուածը. Զ.րդ յօդուածը եւս յանձնաժողովին ղրկուեցաւ Արիսթիտի փաշայի մէկ դիտողութեանը վրայ, որուն ուժ տուաւ նաև Դատական նախարարը։

Դադարէն վերջ նիստը բացուեցաւ ժամը 9ին և կարդացուեցան եպարքոսական թէզքէրէները։

Պիւտճէի յանձնաժողովին ղրկուեցաւ 1325ի պիւտճէին մէջէն զեղչուելիք և կամ աւելնալիք ծախքերու մասին օրինագիծ մը. Դատական յանձնաժողովին՝ դատավարութեան եղանակի օրէնքի վրայ աւելցուած յաւելուածական յօդուածի օրինագիծը. Հանրօգուտ Շինութեանց յանձնաժողովին՝ հանքերու և քարահանքերու մասին պատրաստուած օրինագիծը։ Զինուորական յանձնաժողովին ղրկուեցաւ՝ Զ.րդ և Երդ զօրաբանակներու զինուորները ամսականներու և զինուորական ծառայութեան մասին օրինագիծ մը։

Իսմայիլ Քէմալ պէյ յայտարարեց թէ՝ հակառակ 4-5 ամիսէ վեր Պիւտճէն Ելեւմտական Նախարարութեան կողմէ ժողովին ղրկուելուն, դեռ էնճիւմէններէն ժողովին վերադարձուած չէ, ասիկա ցաւալի է ըսաւ, քանի որ երկրին համար ամէնէն կարեւորն է պիւտճէին քննութիւնը, մասնաւորաբար պէտք է մինչեւ Մարտ վիճաբանութեան դնենք Հանրային Պարտքի մասը, որ կառավարութեան ամէնէն նշանակելի և կարեւոր հասոյթներէն մին կը կազմէ. եթէ մինչեւ ամսագլուխ չի վիճաբանինք կարեւոր հասոյթ մը՝ մօտ 150,000 ոսկի կորսնցուցած պիտի ըլլանք։ Ուստի նախագահը պէտք է այս մէկ երկու օրուան մէջ հոս բերէ պիւտճէին այդ մասը, եթէ կ'ուզէ որ երկ'րը կարեւոր վնաս մը չկրէ, ինչպէս եղաւ անցեալ տարի։ Րիզա փաշա ալ պնդեց այս կէտին վրայ։ Նախագահը խոստացաւ իր կարգին ստիպողութիւն տալ որպէսզի օր առաջ գայ պիւտճէն։

Յետոյ յաջորդաբար ընդունուեցան բասբօրի օրինագծին 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15 յօդուածները նոյնութեամբ. 16րդը յանձնաժողովին ղրկուեցաւ առաջին յօդուածին հետ կապ ունենալուն համար. Նոյնպէս նոյնութեամբ ընդունուեցան վերջին 17 և 18րդ յօդուածները։

Տուրքերու գանձման օրէնքին վրայ յաւելուածական յօդուած մը աւելցուած էր՝ որպէսզի Եվգաֆի տուրք գանձումն ալ կատարուի, տուրք գանձման ձեւով. օրէնքին համաձայն։ Ցանձնաժողովը համամիտ չըլլալով վերադարձուցած էր ժողովին, որ Սէյիտ պէյի եւ Գօզմիտի էֆ.ի առաջարկութեամբ, ուրիշ օրուան մը յետաձգեց որպէսզի ներկայ գտնուին նաեւ Ելեւմտ. եւ Եվգաֆի Նախարարները։

Ժողովը անցաւ «Խարախներու ջնջման» օրինագծին վիճաբանութեան՝ երկրագործ. Նախարարութեան տնօրէն Սթրաթի էֆ.ի ներկայութեամբ։ Թէև որոշուած էր այդ օրինագծէն առաջ. վիճաբանիլ Դեր-Հազարապետութեան (գօլ աղասի) ջնջման օրինագծով, բայց Պատերազմ. եւ Ծովային Նախարարներու ներկայացուցիչներուն առաջարկութեամբ որոշուեցաւ անգամ մըն ալ ղրկել Զին. որակ. Ցանձնաժողովին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը իր հետ ունենալով գործակատար Գամէր էֆ. Շիրինեանը երէկ, ժամը 8ուկէսին, այցելեց Ելեւմտական Նախարար Ճավիտ պէյի և քառորդ ժամու չափ տեսակցեցաւ։ Զինուորական յետնեալ տուրքերու և Խասգիւղի աղէտեալներէն պահանջուած կալուածական տուրքերու շնորհուիլը խնդրեց Պատրիարք Սրբազանը։ Նախարարը խոստացաւ գոհացուցիչ կարգադրութիւն մը ընել զինուորական տուրքերու գանձումին մասին, սակայն ըսաւ թէ Խասգիւղի կալուածական տուրքերուն ամբողջովին շնորհուելու խնդիրը մի միայն Երեսփ. Ժողովին հաւանութեամբ կրնայ ըլլալ, թէև ինք հրահանգ պիտի տայ իր Տէֆթէրտարին որ գտնէ բացարձակապէս աղքատ և անկարող ընտանիքներու դիւրութիւններ ընծայուին այդ մասին։

Ս. Պատրիարքը չզանց նաև մաքսատուներու մէջ նախապէս գործածուած հայ բեռնակիրները վերստին իրենց պաշտօններուն մէջ գործածելու պէտքը։ Նախարարը յայտնեց թէ այդ խնդիրը կարգադրելու համար մաքսատան մէջ մասնաւոր յանձնաժողով մը կազմուած է և յուսալի է որ բաղձացուած կարգադրութիւնը մօտերս տեղի ունենայ։

Ն. Սրբազնութիւնն ապա այցելեց Եվգաֆի նախարար Մէհմէտ Իզզատ էֆ.ի որուն հետ 20 վայրկեանի տեսակցութիւն մը ունեցաւ, և խօսեցաւ Ատանայի մահլուլ հողերուն՝ սպաննուածներու ազգականներուն տրուելու և Անատոլուի մէջ ապօրէն կերպով յափշտակուած հողերու կարգադրութեան մասին։ Նախարարը ըսաւ թէ այդ մասին կանոնագիր մը պատրաստուած է որ մօտերս պիտի ներկայացուի Երեսփ. Ժողովին վաւերացման։ Կրթական Նախարար Նաիլ պէյ իր պաշտօնատեղին չգտնուելով, Ս. Պատրիարքն իր այցեքարթը թողուց, ուրիշ օրուան յետաձգելով իր այցելութիւնը։ Ժամը 9 ու կէսին Ս. Պատրիարքը այցելեց Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարար Պետրոս էֆ. Հալաճեանի, որուն հետ մէկ ժամուան մտերմական տեսակցութիւն մը ունեցաւ իր հրաժարականին առիթ տուող և այլ խնդիրներու մասին։ Պատրիարք Սրբազանը մասնաւորապէս խնդրեց որ ջանքեր ըլլան գործ հայթայթելու համար 14.000 Հայ գործաւորներու, որոնք յետին թշուառութեան մատնուած են, անգործութեան պատճառաւ։ Հալաճեան էֆ. խոստացաւ Պաղտատի, Ատանայի և Անատոլուի այլ եւ այլ նահանգներուն մէջ մօտերս շինուելիք երկաթուղիներու աշխատութեանց մէջ գործածել զանոնք։ Ս. Պատրիարք Հօր մեկնումին միջոցին, Հալաճեան էֆ. մինչեւ սանդուխին գլուխը ընկերացաւ Ն. Սրբազնութեան։ Դուրեան Սրբազան ապա գնաց Բ. Դուռ, Ներքին գործոց նախարարին փոխադարձ այցելութիւն տալու, սակայն Թալէաթ պէյ Խորհրդարան գացած ըլլալով, Ն. Սրբազնութիւնն այցելեց Պէյլիքճի Նասըր պէյի և 10 վայրկեանի տեսակցութենէ մը յետոյ, ժամը 11ին ելլելով Բ. Դուռնէն մեկնեցաւ Գասըմփաշա, իր բնակարանը։ Բոլոր Նախարարներն ալ սիրալիր և արժանաւոր ընդունելութիւն մը ըրին Ս. Պատրիարք Հօր։

ԱՏԱՆԱՅԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԴԱՏԸ

Ատանայի ապահովագրական խնդրոյն դատավարութեան շարունակութիւնը երէկ տեղի ունեցաւ Առեւտրական Ս. դատարանի առջեւ։ Սրահը կանուխէն լեցուած էր խուռն բազմութեամբ։ Ժամը 8ին ատեանը բացուեցաւ և մէկ քանի ուրիշ դատերէ յետոյ ապահովագրական ընկերութեանց դէմ դատավարութիւնը սկսաւ։ Ինչպէս անցեալ անգամ գրած էինք, այս անգամ ալ Հմայեակ էֆ. Խոսրովեան շարունակեց իր թէզը՝ այնքան պերճախօս որքան անցեալ անգամ։ Խոսրովեան էֆէնտի խօսք առնելով ըսաւ. «Ինչպէս որ «Ինիոն»ի փաստաբաններուն պաշտպանողականներէն ալ կը տեսնուի, հոս «էմէօթ»ի խնդիրը շատ կարեւոր դեր մը ունի, այսինքն թէ ընկերութիւնը արդեօք այս տեսակ բացառութիւններ պայմանագրա՞ծ է։ Դատարանին ամէնէն առաջ լուծելիք խնդիրը սա է թէ արդեօք այս «բացառիկ պարագան» պայմանագիրը իրաւունք ունի՞ այդ պարագաները բացառիկ նկատելու։ Արդեօք սղատ պայմանագրութեան իրաւասութիւնը ունի՞ն թէ ոչ։ Այս հարցումէս ետք ուրիշ հարցում մը։ Եթէ այս պարագան բացառութիւն կը նկատեն, արդեօք իրենց այս բացառութիւնը ապահովագրեալներուն հաղորդեցի՞ն։ Եթէ ապահովագրեալներուն գիտակցութեամբ այդ պայմանը դրի՞ն, կը մնայ իրենց ապացուցանել թէ հրդեհը «էմէօթ»ի արդիւնք է, կրնայ «էմէօթ» ըլլալ, բայց հրդեհը կրնայ ուրիշ բանէ յառաջ գալ։ «էմէօթ» բառը իրաւագիտական բառ մը չէ, որով զայն պիտի փնտռենք բառարաններու մէջ և ոչ թէ իրաւագիտական հեղինակութիւններու մէջ։ Պաշտօնակիցս Պ. Վուչինօ շատ կուռ բացատրութիւններով սահմանեց զայն, և Պ. Թուզէ զայն ընդունեց, բայց ընդունելով հանդերձ «օթօրիթէ» (հեղինակութիւն) բառին դէմ դիտողութիւն ըրաւ, ըստ Պ. Թուզէի՝ «օթօրիթէ»ն երեւակայական ուժ մըն է, և ոչ թէ կառավարական ուժը անձնապէս ներկայացնող անձերը։ Այս հիմը անշուշտ Պ. Թուզէի համար շատ կարեւոր է, բայց պիտի ցուցնեմ թէ ո՛րքան խախուտ է միանգամայն։ Պ. Թուզէ «էմէօթ» բառին համար կը դիմէ Ակադեմիայի բառարանին, բայց «օթօրիթէ» բառը բացատրելու համար դարձեալ հոն չդիմեր՝ այլ ուրիշ բառարաններու. շատ վարպետ շեղում մը։ Ինք ինչպէս որ «էմէօթ» բառը այդ բառարանով բացատրեց, նոյնպէս այդ բառին սահմանին մէջ գտնուած «օթօրիթէ» բառն ալ այդ բառարանով սահմանելու էր։ Ակադեմիայի բառարանին մէջ «էմէօթ»ը կը սահմանուի իբր «օթօրիթէ»ի դէմ դիմադրութիւն և դիմադրութիւն բառն ալ կը սահմանուի «ուժ մը ուրիշ ուժի մը դէմ հանել»։ Որով «օթօրիթէ»ն երեւակայական ուժ մը չի կրնար ըլլալ, քանի որ անոր դէմ թանձրացեալ ուժ մը կը հանուի։ Գալով ֆրանսական պատժական օրէնսգրքին 91 և 92րդ յօդուածներուն, անոնց կը պատասխանեմ, Ֆրանսայի պատժական գիտութեան հեղինակներէն համբաւաւոր Կառօյի տեսութիւններով։ Ըստ Կառօյի՝ յանցանքները երկու տեսակ կ'ըլլան՝ քաղաքական յանցանքներ և պարզ յանցանքներ։ Կառօ կ'ըսէ թէ յարձակում մը քաղաքական յանցանք չէ, որով 91 և 92 յօդուածները չեն տար այն արդիւնքը զոր կը փափաքի Պ. Թուզէ։ Գալով Պ. Պարօցցիի դէմ ընելիք դիտողութիւններուս, ատոնք հինգ վեց կէտերու մէջ կը կայանան։ Նախ ապահովագրական բոլիսին յօդուածները, բացառիկ պարագաները երկու կողմի համաձայնութեամբ եղած են թէ՝ ոչ չենք կարծեր։ Արդէն բոլիսը մեծ կարեւորութիւն մը չունի, միմիայն պայմանագրութիւնը կ'ապացուցանէ, իրաւունքը չի ստեղծեր։ Բոլիսը ուրիշ բան է, ապահովագրութեան պայմանագրութիւնը՝ ուրիշ բան։ Սա ալ յայտնեմ որ առաջին դատավարութիւններուն մէջ Պ. Պարօցցի ապահովագրած ըլլալը խոստովանեցաւ, բայց վերջը երբ մեր ուշադրութիւնը այն կողմը դարձուցինք՝ ուրացաւ։ Մենք երբեք ասանկ ուրացում մը չենք ներեր։ Ծովային-Առեւտրական օրինագրքին մէկ քանի յօդուածները կը տրամադրեն որ վնասը ինչի արդիւնք ալ ըլլայ, պէտք է հատուցուի։ Անցեալ անգամ Պ. Պարօցցի թէև չուզեց ընդունիլ Օսմ. ապահովագրական օրինագիրքը, բայց ընդունեց ծովային առեւտրական օրինագիրքը։ Ըստ այս օրինագրքին՝ ցամաքային ամէն վնաս միեւնոյն տեսակ օրէնքի մը կը հպատակի։ Ինչպէս որ ծովային ապահովագրական ամէն վնաս հատուցանելի է, նոյնպէս ալ ցամաքային ամէն վնաս հատուցանելի է։ Ֆրանսայի մէջ նախապէս բոլիսը ստորագրել կը տրուի. իսկ հոս ո՛չ. բոլիսը հոս պայմանագրութենէն վերջը կը տրուի, որով ապահովագրեալը չի գիտեր թէ ի՛նչ պայմաններու տակ ապահովագրուած է. ասկէ զատ ընկերութիւնը միմիայն «կ'ապահովագրեմ...» բառով կը գոհանայ և իր բացառիկ պարագաները բնաւ չյիշեր։ Կը տեսնէք թէ ո՛րքան տարօրինակ պայմանագրութիւն մը կը կնքուի։ Այս պարագաներու մէջ ընկերութիւնը կը պարտաւորուի հատուցում ընել, քանի որ չի կրնար ապացուցանել թէ այս պայմանները իր ապահովագրեալին յօժարութեամբը դրած է։» Խոսրովեան էֆէնտի ժամ մը խօսելէ ետքը դատավարութեան վերջ տրուելով յետաձգուեցաւ յառաջիկայ երկուշաբթի օրուան։

ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐ

ԳԱՂԹՈՂ ՀԱՅԵՐԸ

Բռնակալութեան ժամանակ Ռուսիա և օտար երկիրներ երթալով իրենց հպատակութիւնը փոխող և հիմա Թուրքիա վերադառնալով դարձեալ իբրեւ օսմ. քաղաքացի ճանչցուիլ փափաքող հայերու խնդրանքին գոհացում տալու համար պատրաստուած օրինական յօդուածը պետական խորհուրդին քննութեանը ենթարկուած է։

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՆՊԱՍՏԸ ԿԻԼԻԿԻԱ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՂՆԵՐՈՒՆ

Եգիպտոսի օսմ. քոմիսէր Րէուֆ փաշայի դիմումին վրայ, կեդր. կառավարութիւնը 500 ոսկի յատկացուցած ըլլալով Եգիպտոս գաղթող կիլիկեցիներու վերադարձին համար, այս գումարը ղրկուած է տեղւոյն Հայկական Ընդհ. Միութեան տրամադրութեան ներքեւ, որ իր կողմէ յանձնաժողով մը կազմած է, առաջնորդարանէ տրուած վկայագրին համաձայն իրենց ծննդավայրը վերադառնալ փափագող Կիլիկեցի գաղթականներուն ճամբու ծախքը հոգալու համար։

ՄԷՐՍԻՆԻ ՈՐԲԱՆՈՑԸ

Որբախնամ Յանձնաժողովը, նկատի առնելով ինչ ինչ պարագաներ, որոշած էր Մէրսինի որբանոցը փոխադրել ուրիշ յարմար վայր մը։ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը ինքն ալ գրով մը թուելով Մէրսինի կլիմային անյարմարութիւնը, կը յայտնէ սակայն թէ Որբանոցին ուրիշ տեղ փոխադրութիւնը խճողումի և յաւելուածական ծախքերու պատճառ պիտի ըլլայ։ Կեդրոն. Յանձնաժողովը հրահանգ տուաւ Սարգիս էֆ. Սուէնի, իր Ատանա մեկնումին առիթով, քննել այդ խնդիրը և հարկ եղած տնօրինութիւնն ընել անոր կարգադրութեան համար տեղւոյն վրայ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԳՈՐԾԸ

Ս. Պատրիարք Հայրը յանձնարարած ըլլալով Ղալաթիոյ եկեղեցիին քարոզիչ և նախկին Պատր. փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ Եպիսկ. Ճէվահիրճեանի Երուսաղէմ մեկնիլ, Պատր. Տեղապահին եւ Փափազեան էֆ.ի հրաւէրին համաձայն, յառաջիկայ Զատկական տօներուն առթիւ տեղի ունենալիք եկեղեցական հանդիսութեանց նախագահելու համար, Ճէվահիրճեան Սրբազան մինչեւ վաղը մտածելու միջոց խնդրած է, յայտնելու համար իր տալիք որոշումը։

ՍՈՒԷՆ ԷՖ.

Բաղ. Ժողովոյ եւ Կիլիկեան Կեդր. Որբախնամի անդամ Սարգիս էֆ. Սուէն, Ազգ. Կեդր. Վարչութեան որոշման հետեւանքով, այս Եշ. օր, Մերսինի ճամբով, կը մեկնի Ատանա։

ԱՐՄԱՇԻ ԴՊՐԵՎԱՆՔԸ

Արմաշի Խնամակալութեան անդամներէն Ցարութիւն էֆ. Սրպլանեան երէկ Ս. Պատրիարք Հօր եւ փոխանորդ Հ. Սուրբին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ դպրեվանքին գործերուն մասին։

ԶԷՅԹՈՒՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

Երզրումի օսմ. երեսփոխան Վարդգէս էֆ., առաջի օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ներքին գործոց նախարար Թալէաթ պէյի հետ, Զէյթունի վերջին դէպքերուն և Վաղարշակ Վրդ.ի հեռացուելուն մասին։ Թալէաթ պէյ հաւաստեց թէ այս խնդիրը փափաքուած եղանակով պիտի կարգադրուի։ Վարդգէս էֆ. ապա տեսակցեցաւ Զինուորական նախարար Շավքէթ պէյի հետ և խնդրեց որ հին ըէժիմին ատենը, զինուորական տուրք չվճարելու համար, իրենց ինքնութիւնը պահող հայերէն այժմ պահանջուող տուրքին գանձումը արգիլուի։ Շավքէթ պէյ խոստացաւ այս խնդիրը նկատողութեան առնել։

ԱՏԱՆԱՑԻ ՈՐԲՈՒՀԻԻ ՄԸ ՀԱՐՍՆԻՔԸ

Ինչպէս ծանուցած էինք առջի օր, Բերայի Հայ Տիկնանց Միութեան Շիշլիի Որբանոցին մէջ երէկ տեղի ունեցաւ պսակադրութեան հանդէսը Ատանացի Օր. Աբիքնազ Մարտիկեանի ընդ Տիար Պետրոս Կոստանդեանի, կնքահայրութեամբ փեսին հօրեղբայր Տիար Յարութիւն Կոստանդեանի և Նախագահութեամբ Տ. Եղիկ Վրդ. Պապաեանի։ Որբախնամ Յանձնաժողովին կողմէ ներկայ էին Սարգիս էֆէնտի Սուէն և Պ. Ա. Տուխանեան։ Յանձնաժողովին անդամները, իրենց միջեւ հանգանակութիւն մը կատարելով, ոսկի ժամացոյց մը նուիրեցին հարսին։ Նորապսակ ամոլը ստացաւ նաև հետեւեալ նուէրները. Գ. էֆ. Սարգիսօֆ՝ ոսկի ապարանջան մը, Ջենոր պէյ Մէրամէթճեան ոսկի շղթայ մը, Օր. Ալլըճեան պռօշ մը, Օր. Դարամաճեան ձեռքի պայուսակ մը, Տիար Սիմոնօֆ ոսկի շղթայ մը են. են.։ Հարսնիքին ներկայ էին փեսին բաթրոններուն տիկինները՝ Տիկնայք Գլաաս Սինչէր, Լուի Դուրսա և Օր. Բինապերկ, ինչպէս նաև Շիշլիի և Բերայի հայ ընտանիքներէն շատեր։ Այս երկրորդ որբուհին է որ կ'ամուսնացնէ Հայ Տիկնանց Միութիւնը։ Ուրիշ մըն ալ պիտի հարսնանայ մօտերս։

ԴՈՂ. ՍԱՐԿԱՒԱԳԸ

Եգիպտոսի Առաջնորդը Աղեքսանդրիայէն հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Ս. Պատրիարք Հօր։ «Երուսաղէմի միաբան սարկաւագ մը ձերբակալեցինք որուն վրայէն վանքին վերաբերեալ գոյքեր գտնուեցան։ Բերանացի քննութիւն մը՝ կատարել յետոյ, նաւ դրինք զայն եւ ընդ հսկողութեամբ, Եաֆա ղրկեցինք»։ Միւս կողմէ Երուսաղէմի Պատր. տեղապահ Տ. Դանիէլ Վրդ. կը հեռագրէ թէ այդ Մովսէս Սահակեանը, իր գողցած գոյքերով միասին, ոստիկանի մը ընկերակցութեամբ, ճամբայ հանուած է դէպի Պոլիս։

ՆՈՐ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ

Ամասիայէն Ազգ. Երեսփոխան ընտրուած է Յովհաննէս էֆ. Գուզանճեան։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Սիւէյտիէէն, Հաճընէն եւ ուրիշ քաղաքներէ հեռագրով շնորհաւորութիւն կը յայտնեն Ս. Պատրիարքին վերադարձին առթիւ։

ՆՊԱՍՏ

Կիլիկիոյ Որբախնամը 100 ոսկի ղրկեց Մարաշ։

«ՇԱՆԹ» ՏՊԱՐԱՆԸ

«Շանթ» տպարանը, Ղալաթիա, որ անցեալ օր հրդեհէ մը վնասուեցաւ, սկըսած է վերանորոգուիլ և մօտ ատենէն պիտի կրնայ իր յաճախորդները ամէն կերպով գոհացնել։

ԹԱՏՐՈՆ

Վաղը գիշեր, 17 փետրուար, Բերա, Բըթի-Շանի թատրոնին մէջ պիտի տրուի Աբէլեան-Արմենեան-Զարիֆեան միացեալ Թատերախումբին կողմէ ամենաչքեղ վերջին ներկայացում մը ի պատիւ

ԶԱՐԻՖԵԱՆ ԱՄՈՒՍԻՆՆԵՐՈՒ

Ներկայացուելիք խաղն է Վիքթոր Հիւկոյի հռչակաւոր տռամը ԷՐՆԱՆԻ, 5 արարով։ Կը սկսի ժամը 8 ու կէսին։ Գիները սովորական։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊՈԼՍՈՅ ԶԻՆՈՒՈՐՑՈՒՆԵՐԸ

Պոլիսէն առնուելիք զինուորներուն համար Թօբգաբուի պալատան մէջ վրաններ կը պատրաստուին երէկուընէ սկըսեալ։ Մայրաքաղաքիս զօրանոցներուն մէջ տեղ չգտնուելուն համար ութսուն հատ վրաններ պիտի հաստատուին։ Հարկ եղած պատառաքաղները, դգալները և ուրիշ առարկաներ կը պատրաստուին։ Այսօրուընէ սկսեալ նոր զինուորները զէնքի տակ կը կոչուին։ Առայժմ 1302, 1303 տարուան ծնածները զինուոր պիտի առնուին, իսկ 1299, 1300 և 1301 տարուաններուն մասին ո՛ և է որոշում չէ տրուած տակաւին։

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽԻ ՄԻՋԱԴԷՊԸ

Թոմրաշի կողմերը Պուլկարներուն կողմէ օսմ. երկու զինուորներու դիակները, Թուրք իշխանութեանց յանձնուեցան։

ԺՈՒՐՆԱԼՆԵՐԸ

Կառավարութիւնը պիտի հրատարակէ ժուռնալները այն հին խաֆիէներուն, որոնք հանդարտ չեն կենար. իսկ Սահմանադրութեան ծառայողներուն ժուռնալները պիտի պահէ, առանց հրատարակութեան տալու զանոնք։

ԹԻՆՍԻԳԱԹԸ

Քաղաքապետութեան պաշտօնեաներու մասին կատարուած թէնսիգաթը աւարտեցաւ։

ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը յառաջիկայ ուրբաթ օր պիտի կատարուի Նշան Թաշի Թէշվիքիյէ մզկիթին մէջ։

ՍԱՄՍՈՆԻ ՄԱՎՈՒՆԱՃԻՆԵՐԸ

Սամսոնի 57 մավունաճիները Ռէօպէրի դրութիւնը ընդունած չըլլալով և ատոր հետեւանքով տեղւոյն միւթէսարըֆը կարգ մը անիրաւ կարգադրութիւններ ըրած ըլլալուն, այժմ այդ մավունաճիները բողոքի հեռագիրներ ղրկած են միւթէսարըֆին և Նաւահանգստի վերատեսուչին դէմ։

ՏԵՐՈՒՊԵԻ ԷՔՍԹՐԱ ՄՈՄԵՐ

Տէրուպէի էքսթրա ընտիր մոմերը գնեցէք, որոնք ո՛չ ծուխ կ'արձակեն և ո՛չ կը վազեն։ Այդ մոմերուն պատրաստութեան համար մեծ խնամ տարուած է։ Գինն ալ աժան է։ Կը ծախուի գլխաւոր խանութպաններուն և Պոլսոյ, Բերայի ու Ղալաթիոյ մեծ վաճառատուններուն քով։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Պալըգ Բազար, Նէվշէհր խան, Թիւ 9, Բօրլօզլու և ընկերութեան մօտ։

Ընդհանուր գործակալ
75—37 Ս. ԱՄԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՏՕՔԹ. Մ. ՉԻԼԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ԲԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Ջղայից, Ներքին եւ տղայոց հիւանդութեանց

ՔԻՉ ԴՐԱՄՈՎ
ՇԱՏ ՈՍԿԻ ՇԱՀԻԼ
ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐ ԵՒ ՄԱՍՆԱՃԻՂԻ
ՏՆՕՐԷՆՆԵՐ ՈՒՇԻ ԿԱՐԴԵՆՔ

Մեր գլխաւոր Եգիպտական և Փըրանսական կալուածական պանքներու և երկաթուղիի պարտաթուղթերէն շատ աժան և վիճակահանութեան կազմակերպութեամբ աւելի շահաւոր եղած պարտաթուղթերը Հոլանտ. կառավարութեան 1904ին փոխառութիւնը կազմող կալուածական պանքայի պարտաթուղթերն են։ Այս փոխառութիւնը Հոլանտական կառավարութեան և Թագաւորին պաշտօնական արտօնութիւնովը հրապարակ հանուած և կալուածական դրաւով երաշխաւորուած է։ Այս պարտաթուղթերը տարին 6 անգամ քաշուելու պայմանաւ, 62,500 75,000, 100,000, 125,000, 250000 ֆրանքնոց մեծ պարգեւներ, ընդամէնը 1.450,950 ֆր. շահող թիւեր ունին։ Այս պարտաթուղթերը հիմակուան աժան գինով՝ 166 ղրշ.ի կամ 35 ֆր.ի գնողները 72 տարի բնաւ ո՛ և է վճարում ընելու պարտաւոր պիտի չըլլան և վիճակահանութիւններուն պիտի մասնակցին ու այսպէսով կա՛մ իրենց տուած դրամը աւելուածական գումարով ետ պիտի առնեն և կամ կարեւոր պարգեւ մը պիտի շահին։ Ըսել է որ բնաւ վնաս չիկայ, որովհետեւ պարտաթուղթ է։ Եթէ պարգեւ ելլէ ու դուք տեղեկութիւն չունենաք, ձեր դրամը չի կորսուիր։ Վիճակահանութիւնը կը կատարուի հրապարակով և Հոլանտական կառավարութեան հսկողութեան տակ։ Ինչպէս որ մեր գրասենեակին մէջ ծախուած ամէն տեսակ պարտաթուղթերուն համար կ'ըլլայ, Հոլանտական կառավարութեան երաշխաւորեալ կալուածական պանքայի պարտաթուղթ գնողներուն ալ ամէն ատեն դրամ փոխ կը տրուի։ Մեր գրասենեակը որոշեալ գինով մը և ամէն ատեն ետ կառնէ այս պարտաթուղթերը (Մայրաքաղաքիս մէջ Հոլանտական պանքա չըլլալուն համար)։ Վիճակահանութեան ցուցակները ձրիապէս կուտանք մեր յաճախորդներուն։ Գաւառներէն գնել ուզողները մանդաբօսթով կամ չէքով պէտք է դիմեն Ղալաթիա, Քիւչիւք Թիւնէլ խան թիւ 7, «Ժողովրդային Վարկի Օսմանեան [illegible] ընկերութեան»։ (Crédit populaire Ottoman) Գործունեայ պատուաւոր պաշտօնեաներու պէտք ունինք, որոնց դրամ պիտի շահեցնենք։

Փետր. 2ին քաշուելիք վիճակահանութիւն։

Պարգեւ		Ֆրանք
1		100,000
1		10,000
1		2,507
5	ֆր. 1000էն	5,000
10	» 500»	5,000
40	» 250»	100,000
82	» 100»	8,200
200	» 75»	15,000
400	» 50»	20,000
1260	« 31,25	39,375
2000	17—36	215,075

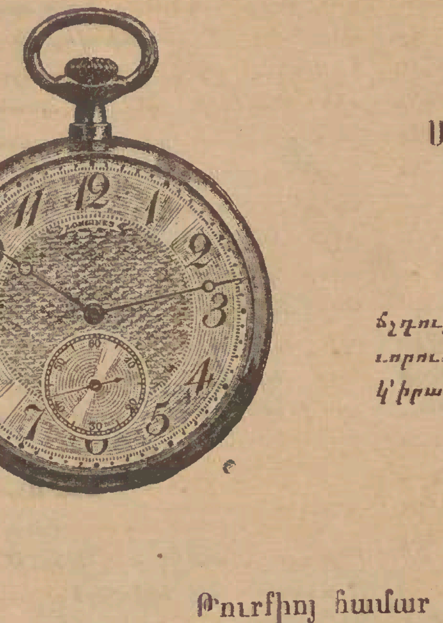

ԼՈՆԺԻՆ

Աչքառնիր միակ ամենաբնտիր ժամացոյցը, պաշտօնապէս ընդունուած Միացեալ Նահանգներու եւ Իտալիոյ ծովային նախարարութիւններէն։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ — ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

Ինչո՞ւ կիրթ ճաշակի և ուղիղ դատողութեան տէր ամէն գնորդ նախապատուութիւն կուտայ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցին. — Որովհետեւ ճշդութիւն, տոկունութիւն, նրբարուեստ աշխատութիւն և վայելչաձեւութիւն անոր գլխաւոր արժանիքը կը կազմեն և լրջօրէն երաշխաւորուած են։ Ինչո՞ւ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցը ամէնէն բազմաթիւ և ամենաբարձր վարձատրութեանց արժանացած է. — Որովհետեւ հիանալի կերպով կ'իրականացնէ արուեստին բոլոր կատարելագործումներն և իր նշանաւոր արդիւնքներով միշտ կը գերազանցէ համանման արտադրութիւնները։

5 մեծագոյն մրցանակներ. — Անվերս (1885), Բարիզ (1889), Բրիւսէլ (1897), Բարիզ (1900), Միլան (1906)։
2 առաջնոյ մրցման, անդամ ժիւրիի. — Ժընեւ (1896), Թուն (1899)։
4 Ոսկիի մրցանակներ, 35է աւելի ուրիշ մրցանակներ Նէօշադէլի դիտարանէն։
16 շքադրամներ. — Բարիզ, Վիէննա, Ֆիլատէլֆիա, Անվերս Ամսթէրտամ, Չիքակօ, ևն., ևն.։

50—38

Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչք **ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷՔՎԷՃԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ** Մեծ Շուկայ, Մահճազաճըլար, 44—46. Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը խնդրուի գաւառի մէջ սոյն վաճառատան բազմաթիւ յաճախորդներէն, պէտքը ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ ղրկել իրենց ապսպրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար։

Ցիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ զոհարեղէններ եւ ոսկի շղթաներ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Իմէրէթի շոգենաւը Սև ծովէն հոս կը հասնի Փետր. 22ին։

Իօնի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Փետր. 15ին։

Իօնի շոգենաւը Սև ծովէն հոս կը հասնի Մարտ 8ին։

Իմէրէթի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Մարտ 15ին։

Ֆրիժի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Մարտ 1ին։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Իմէրէթի շոգենաւը, նաւապետ Բէքու, Մարտ 16ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ կելլէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Ֆրիժի շոգենաւը, նաւապետ Միթրէսէ, Մարտ 2ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան 4ին, կը մեկնի դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Իօնի շոգենաւը, նաւապետ Պուլ, Փետ. 16ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Իմէրէթի շոգենաւը, նաւապետ Բալվիէս, Փետր. 23ին, առաւօտուն 11ին ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Մուսաննիա և Մարսիլիա։

Իօնի շոգենաւը, նաւապետ Պուլ, Մարտ 9ին, առաւօտուն ժամը 11ին, կը մեկնի դէպի Մուսաննիա և Մարսիլիա։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 Ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 180 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 Ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 Ֆր. (Տիէբի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, Զարաֆին վրայ։

25 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՔՐԷՏԻ ՖՕՆՍԻԷ ԷԺԻՊՍԻԷՆ

3 0/0 ՏՈՒՈՍՑՈՒՈՐ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹ

Վիճակահանութիւն 1910 Փետրուար 15ի

Շրջաբերութիւն 1886ի—309րդ բիրամ

170986 թիւը շահած է 50000 Ֆրանք։ Իսկ հետեւեալ 25 թիւերը շահած են 1000ական Ֆրանք.

2457	40030	144391	224926	332630
17999	45564	148679	226372	332998
26464	53512	166432	232945	336518
28607	61347	175583	286220	348876
36097	96550	208080	328709	354672

Շրջաբերութիւն 1903ի.—87րդ բիրամ

739078 թիւը շահած է 50,000 Ֆրանք իսկ հետեւեալ 25 թիւերը 1000ական Ֆր.։

413243	513622	545707	642209	701667
416028	525009	564044	647816	774998
451824	526765	583192	663223	783707
454072	532967	594222	669783	785226
504826	538490	638474	694790	798791

Վճարումները կը կատարուին 1910 Մարտ 1էն սկսեալ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

ԱԶԴ. — Կ. Պոլսոյ Թրամուէյներու ընկերութեան բաժնետէրերը սովորական Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրուին 1910 մարտ 22 (Ն. Տ.) երեքշաբթի օր, արտասովոր Ընդհ. Ժողովի լրանալէն անմիջապէս յետոյ, Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա։ Բաժնետէրերէն անոնք որ առնուազն տասը բաժնեթուղթ ունին և կը փափաքին ներկայ գտնուիլ այդ ժողովին, պարտին գումարումէն առնուազն 10 օր առաջ, այսինքն մինչեւ 1910 մարտ 11ի (Ն. Տ.) իրիկունը, աւանդ ձգել իրենց արժեթուղթերը Պոլսոյ մէջ՝ ընկերութեան կեդրոնատեղին, Օսմ. Կայս. Պանքան, Տոյչէ Պանքի մասնաճիւղը, Պանք տը Սալօնիք, Վիէնր Պանք Ֆէրայնի մասնաճիւղը, Պերլինի մէջ՝ Տոյչէ Պանք, Պրիւսէլի մէջ՝ Տոյչէ Պանքի մասնաճիւղը և Բէօ Ժէնէրալ տը Ռըբօր է տը Տէբօ. Բարիզի մէջ՝ Օսմ. Կայս. Պանքա և Սօսիէթէ Ժէնէրալ բուր Ֆավօրիզէ լը տէվըլօբբըման տիւ քոմէրս է տը լ'էնտիւսթրի ան Ֆրանս. Ցուրիխի մէջ՝ Շվայցէրիշէ Բրէտիթ Թանշթալթ։

Օրակարգը. — 1. Վաւերացում 1909 տարեշրջանի հաշիւներուն և հաշուեկշռին։ 2. Վարչական Խորհուրդին առաջարկը՝ շահերու բաշխումի մասին։ 3. Ընտրութիւն կամ վերընտրութիւն վիճակաւ հրաժարած երկու վարիչներու և մէկ հրաժարած վարիչի։ 4. Երկու քննիչներու անուանում՝ 1910ի հաշիւները քննելու համար։

Ծանօթ. — Բաժնեթուղթերու աւանդի ընկալագիրը կ'ընդունուին թէ երկու ժողովներուն և թէ իւրաքանչիւր ժողովի համար։ Բաժնեթուղթերու աւանդին վերաբերեալ Դրոշմատուրքի ծախքերը տէրերուն կը վերաբերին։

ՎԱՐՉ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ

1910 փետր. 15 2—2

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

ԱԶԴ. — Կ. Պոլսոյ Թրամուէյներու ընկ.եան բաժնետէրերը արտասովոր Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրուին 1910 մարտ 22ին (Ն. Տ.), ժամը 3ին, կէս օրէն յետոյ, ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց։ Առնուազն տասը բաժնեթուղթ ունեցող բաժնետէրերը, որոնք կը փափաքին այդ ժողովին ներկայ գտնուիլ, գումարումէն տասը օր առաջ, այսինքն մինչեւ 1910 մարտ 11 (Ն. Տ.), պարտին իրենց արժեթուղթերը աւանդ ձգել։ Պոլսոյ մէջ՝ ընկերութեան կեդրոնատեղին, Օսմ. Կայս. Պանքան, Տոյչէ Պանքի մասնաճիւղը. Պերլինի մէջ՝ Տոյչէ Պանք, Պրիւսէլի մէջ՝ Տոյչէ Պանքի մասնաճիւղը և Բէօ Ժէնէրալ տը Ըրբօր է տը Տէբօ. Բարիզի մէջ՝ Օսմ. Կայս. Պանքա և Սօսիէթէ Ժէնէրալ բուր Ֆավօրիզէ լը տէվըլօբբըման տիւ քոմէրս է տը լ'էնտիւսթրի ան Ֆրանս. Ցուրիխի մէջ՝ Շվայցէրիշէ Բրէտիթանշթալթ։

Բաժնեթուղթերու աւանդին վերաբերեալ դրոշմատուրքի ծախքերը տէրերուն կը վերաբերի։

Օրակարգ. — 2½ օսմ. ոսկիի ամորթի չեղած բաժնեթուղթերու վրայ Թոյլտուութիւն Վարչական Խորհուրդին, ամորթի չեղած ուրիշ բաժնեթուղթերու վրայ մինչեւ հինգ օսմ. ոսկի իւրաքանչիւր բաժնեթուղթի համար, ընկերութեան պէտքերուն համաձայն։

Կ. Պոլիս 10 փետր. 1910

2—2 ՎԱՐՉ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԻՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828—1829

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ՓԱՐԻԶ 9, ՊԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն	Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	»	»
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	»	»

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրեալներուն։

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ՝ ան. համեմատ կերպով աւելի ԴԻՒՐԱՑՈՒՆ քան ո՛ և է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, ևն. ևն.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Գնձ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քաթըրճը Օղլու Բասաժ։

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

WILSON LINE
HULL-CONSPLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոն
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆֆօ	1119
Ալքէթ	3607	Տօմինօ	938	Հինտու	3720	Միքատօ	3557	Սիբիա	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիա	119
Աթխոքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մոնդէպէլլօ		Սզէգա	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պօրոտինօ	1264	Էպքօ	3464	Իտահօ	5540	Նէքա	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օթիս	4100	Թօքիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էցաքօ	1841	Քէլսօ	1053	Օնթարիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիպսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլփինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարէօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քովնօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բոլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Րիալթօ	3329	Վըլթուըն.	2391
Սօսէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րինալտօ	1553	Զէրօ	1350
Գոլորատօ	4235	Կիկանօ	1143	Լօրէնցօ	3191	Րոլլօ	1613	Զէցօ	1200
Գօնկօ	2905	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1789	Թօրօ	
Գօրսօ	895	Կրանօ	1695	Մարէնկօ	1273	Րօզարիօ	136	Մայօն	

Ալէքօ շոգենաւը, նաւապետ Հիք, հոս ժամանած է։
Մօրօքօ շոգենաւը, նաւապետ Մօրօքքօ Մարտ 15ին հոս կը սպասուի։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՐԻՖՍՕ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա։ 25

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. — Հնտաբուծութեան 1322 մայիս 10ի կանոնագրին Ա. և Բ. յօդուածներուն համաձայն, հնտաբոյծները ու հնտավաճառները Հանր. Պարտքի Վարչութեան մասնագիտական գործակալներուն քննութեան ենթարկուած են։ Արդ, Հանր. Պարտքի վարչութիւնը այս միջոցիս պէտք ունի չերամաբուծական չորս նոր հսկողներու՝ 600 ղրուշ ամսաթոշակով, ճամբու ծախքէն զատ։ Այդ պաշտօնին թեկնածուները մրցումով քննութեան մը պիտի ենթարկուին քննիչ մարմնի մը առջեւ, որ Սուլթան Ահմէտ հաստատուած անասնաբուժական վարժարանին մէջ պիտի հաւաքուի։ Յիշեալ կանոնագրին Բ. յօդուածին համաձայն, Թուրքիոյ և արտասահմանի երկրագործական վարժարաններէն ու Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանէն վկայուածները կրնան մասնակցիլ մրցումի քննութեան։ Իրր հսկող ընտրուած պաշտօնեաները պարտին երթալ իրենց յատկացուած պաշտօնավայրը։ Մրցման քննութիւնը տեղի պիտի ունենայ 1325 փետր. 15ին (Հ. Տ.) երկուշաբթի օրը, ժամը 7ին (Ը. Թ.)։ Մասնակցիլ փափաքողները կը հրաւիրուին այժմէն իրենց խնդրագիրները ղրկել Հանր. Պարտքի Վարչութեան Տնօրէնութեանը։ Որոշեալ օրը անասնաբուժական վարժարանը ներկայացողները պէտք է իրենց հետ ունենան վկայականնին։

7—8 Ընդհ. Տնօրէնութիւն

* * *

ԱԶԴ. — Թողեալ Հասոյթներու Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ատաբազարի Իտարէի Մէճլիսի որոշումին համաձայն, հետեւեալ տեղերուն ձկնորսութեան տուրքին վարձակալութիւնը աճուրդի դրուած է երկու տարուան համար, սկսեալ 1326 (1910) մարտ 1էն.

1. — Ձկնորսութեան տուրք Պաշ-Պաօքլավայի և շրջականներուն։

2. — Ձկնորսութեան տուրք (խավեարն ալ մէջը ըլլալով) Սաքարիա գետին (Գարա-Սուի մէջ) ջուրերուն մէջ։

3. — Ձկնորսութեան տուրք Գարա-Սու լճին մէջ։

Անոնք որ կը փափագին աճուրդին մասնակցիլ և տեղեկութիւն ստանալ վարձակալութեան պայմաններուն վրայ, կրնան ներկայանալ Կ. Պոլսոյ Հանր. Պարտքի Վարչութեան գլխաւոր Տնօրէնութեան կամ Ատաբազարի գործակալութեան։

5—5 Ընդհ. Տնօրէնութիւն

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոս. 4/27 եւ 1320 Սէֆէր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըլ խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սաառք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու Թիւ 10.
Պոլիս, Ապտի պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
Պոլիս, Գ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց.
Գատըգիւղ, Ալէքսանդր Անաստասիատի չուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրէա, Մօտա ճատտէսի.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, Թիւ 137.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, Թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Բէզուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ.
Սան Սթէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.։

Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՍՕՍԻԷԹԷ ՄԻՒԹԻՒԷԼ ՖՐԱՆՍԷԶ
ՏԸ ԼԻՕՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՆԵՐ ԿԱԶՄՆԵԼՈՒ ՑԱՍՈՒԿԷՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՀԱՍՏԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ. ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՕՆԹՐՕԼԻ ՏԱԿ

Լիոն, Օբէլ տը Վիլ փողոց, թիւ 77

ԱՄԵՆԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆԸ, ՈՐ 1909 ՄԱՅԻՍ 15ԻՆ ՈՒՆԷՐ

Բաժնետէր 192,169
Սաորագրուած դրամագլուխ 215,573,800 Ֆր.
Վճարուած դրամագլուխ 1,581,300 »

Վճարումներ 1 Ֆր.էն սկսեալ. 100—500—1000 Ֆր.ի և անկէ աւելի գումարներով ապահովագիրներ, 1—12 տարուան և աւելի պայմանաժամի մէջ վճարելի։

Ընդհ. գործակալ ԹՈՒՐՔԻՈՅ, ԵԳԻՊՏՈՍԻ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ, ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԵՐԿՐԱՑ ՀԱՄԱՐ

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՏԸ ԶԱՐԲԱ

Ղալաթիա, Սէն-Բիէր խան, թիւ 25-26

Կ. Պոլսոյ ընդհ. գործակալութեան դրամատունն՝ «ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ», Ղալաթիա.

Գործունեայ գործակալներ կը փնտռուին տրուարձաններու, օսմ. նահանգներու և յիշեալ երկիրներու համար։ Նպաստաւոր պայմաններ։ 50—31

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօօթ Լօքալ տրկն. 108 ղր.
» » վեցամս. 60 »
Գաւառներու համար տրկն. 108 »
» » վեցամսեայ 60 »
Արտասահմանի հմր. տարեկան 35 Ֆր.
» » վեցամսեայ 20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ.. բաժանորդները անպայման կանխիկ, ծանուցումներն առանձին կը սակարկուին. դրամ ղրկելու ամենադիւրին եւ աժան միջոցը Մանտաբօսթն է։

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՇԱՃԵԱՆ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Աւստրեւամերիկեան

Cie. de navigation Austro-Americana)

ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մասնաւոր դիւրութիւններ կ'ընծայուին հայ ճամբորդներուն։ Շոգենաւերը կրկին պատուակ ունին։ Սնունդը խնամեալ է։ Ելեկտրական օդափոխում և լոյս։ Մարքօնիի դրութեամբ անթել հեռագիր։ Բժիշկ և դեղ ձրի։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան,

Ղալաթիա, Շարապ իսքէլէսի փողոց, Լոյտ Օթրիշէն գործակալութեան նախկին շէնքին դիմաց եւ Արապեան խանին վերև Թիւ 24։

Ընդհ. գործակալ
ԹԷՕՏՕՐ ՔՈՒՐՄՈՒՉԻ

ՉԱՎՈՒՇՕՂԼԸՐԻ
Ծխախոտի Թուղթը

ԾԽԱԽՈՏԻ ՄԱՔՍԱՏԱՆ ԿԻՑ
ԹԻՒ 14

Խարսխանիշ մարքայով ծանօթ մեր սիկառի թուղթին շատ մը կեղծերը հրապարակ հանուած են։ Ատոնց դէմ դատ բացուած է մեր կողմէ։ Ուստի մեր յաճախորդներէն կը խնդրուի ծխախոտի մաքսատան կից թիւ 14 վաճառատունը դիմել։ Կարգ մը մանրավաճառները, ծխավաճառներ, աւելի շահ ընելու համար, ուրիշ թղթեր կը քշեն մեր ընտիր թուղթերուն տեղ։ Ծխողները պէտք է ուշադրութիւն դարձնեն մեր սիկառի թուղթին կողքին վրայ և մէջը գտնուած խարսխանիշին և իւրաքանչիւր թերթիկներուն վրայ տպուած չոր դրոշմին ու 14 թիւին։ Նոյնպէս ուշադրութիւն դարձնելու է մեր թուղթին ազնուութեան։ 36—4

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պոն Մարշէի դիմաց, Թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա 1. Սինկէր խան Թիւնէլի եառեւ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13
Սկիւտար) Չարշը Պոյը, Թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։ 31

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ
BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 3,700,000 Ֆր.

ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Գաւալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանասթըր, Սկիւպ եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Ձեռքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ Եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Ձեռքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան սրբ պայմանաժամներով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք տը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր տոկոսներով,

---

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ 8088 ՏՈՒԱԾ Է

Medaille d'Or Paris 1889 Nestlé
FARINE LACTÉE NESTLÉ
Aliment complet pour les Enfants

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Իճճիճ կաթնեայ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վկայութեան համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ ակարակազմներու համար։

50—45